

מגזין הבולאים בישראל

גליון מס' 63 • תשרי תשס"ז • ספטמבר 2006 • מחיר 30 ש"ח

שי למבויי
השירות
הבולאי

ארבעת הבולים שזכו בתחרות "בול אופנה", ההנפקה בדצמבר 2006

יודאיקה • הנפקות • חדשות מהארץ • חדשות מהעולם

התאחדות
בולאי
ישראל

גיליון מס' 63
אלול תשס"ו — ספטמבר 2006
מחיר: 30 ש"ח
מני שנת: 100 ש"ח

בהוצאת התאחדות בולאי ישראל
מען המערכת: ת"ד 4523, ת"א 61045
טלפקס: 03-6295547
E-mail: ipf@netvision.net.il
http://www.israelphilately.org.il

מנכ"ל: טיבי יניב
עורך ראשי: צבי אלוני
עיצוב גרפי: א. אורן הפקות דפוס

הפקה: א. אורן הפקות דפוס
שדרות רוטשילד 109, ת"א

תוכן העניינים

- על הפרק 2
- הנפקות חדשות 3
- סיפור של בול — אופנה בארץ ישראל
- חברת הדואר 5
- ראיון עם מר אבי הוכמן, מנכ"ל חברת דואר ישראל
- על הקו
- תולדות ארץ ישראל 8
- שרותי הדואר של המושבות היהודיות בארץ הקודש (חלק ב')
- בולאות מסורתית 12
- כינוס בנושא בולאות מסורתית
- יודאיקה 15
- סוף סוף רהבליטציה
- בולאות באינטרנט
- חדשות מהארץ ומהעולם 18
- הנפקות חדשות מהעולם 22
- בולאות מסורתית 24
- החלוצה (פיומית) היהודיה ודואר ברית המועצות
- תולדות ארץ ישראל 26
- דואר קנט ע"י בולי דואר שאינם בולי "דמי דואר"
- חברת הדואר 29
- ראיון עם יואב אייזנברג, מנהל תחום מכירות ומנויים בשירות הבולאי
- חותמות דואר ישראל 30
- בולאות נושאית 32
- אספן תמאטי והוצרך במחקר — או לא כל המתפרסם נכון
- מכתבים למערכת 33
- ספרים חדשים בספריה 34

שנת תשס"ז הבאה עלינו לטובה תהיה שנת פעילות בולאית אינטנסיבית מאד. מאז ומתמיד מתלוננים אספני הבולים, במיוחד המאורגנים והיותר מבוגרים — כי אין לנו ממשכים.

האמת היא שחוגי הבולאות לכיתות ד' עד ו' בכל מקום שבו הופעלו זכו להצלחה רבה. בעולם השווקי של היום, חוסר השקעה בפירסום התחביב גורמת לתחושה של נסיגה — ללא קשר לעובדות. **היקף החברים** בהתאחדות לא ירד בשנים האחרונות, היקף המסחר בבולים באינטרנט הוא עצום וגדל כל הזמן, השוק הבולאי העולמי הוא, לפי הערכת איגוד הדואר העולמי (UPU) בהיקף של 10 מיליארד דולר מתוכם 2 מיליארד של בולים חדשים מהשירותים הבולאיים בעולם. "התנובה" השנתית של בולים חדשים היא כ-14 אלף ואינה יורדת.

האינטרנט לא רק שאינו פוגע בתחביב — אלא תורם לו רבות. ההחלפות פורחות, המידע הנגיש מוסיף בטחון לבולאים — אך כמובן התחרות בשירות הבולאי המקומי גוברת וקשה. סוחר בולים שאינם מתאימים עצמם לשווקי מקוון ולעסקאות בכרטיסי אשראי — יורדים, אחרים עולים. אופני האיסוף משתנים, הבולאי הממוצע מתוחכם יותר, מחפש פריטים מגוונים יותר, יחודיים יותר. אוספו מאתגר אינטלקטואלי, יותר מבעבר. עובדה היא כי פריטים יוצאי דופן מחליפים ידיום במחירי שיא. כל זה מחייב **רענון** מחשבת, אירגוני, שווקי. התאחדות בולאי ישראל שמחה לכן מאד על יזמות השירות הבולאי להפיץ הפעם במימונו את מגזין **"שובל"** לכל המנויים ולאפשר לכולם להתוודע לפעילות הבולאית העירית המתנהלת בישראל ובעולם.

במים אלה נעשה מאמץ מוגבר להרחיב את הפעילות של **חוגי הבולאות** לנוער ברחבי הארץ. קיום התערוכה המוצלחת **"ירושלים 2006"** וביקור עשרות כיתות בתי ספר בה, איפשר פיתוח קשרים חדשים עם כל גורמי החינוך בירושלים — אגף החינוך העירוני, חברות עירוניות ובתי הספר. התאחדות בולאי ישראל חתמה על חוזה עם יחידת בתי התלמיד השייכת למינהלה לחינוך בעיריית ירושלים להפעלה של חוגי בולאות. כניסיון יפתחו בשנה זו חוגים ב-4 בתי ספר. במידה וההתקשרות תהיה מוצלחת, יוצעו החוגים בשנה הבאה לכל בתי הספר בהם פועלת יחידת בתי התלמיד (כ-35 בתי ספר). בנוסף, נפתחים השנה בירושלים 2 חוגים חדשים בבתי הספר מימון קריית משה ויהודה הלוי שיתקיימו במהלך שעות הלימודים הרגילות. בבתי ספר אחרים נמשך לקיים חוגי בולאות כפי שהיו בשנה הקודמת.

בחופשת הקיץ קיימו 3 מחוזי הדרכה **להכשרת מורות** אסטודנטיות כמדריכות חוגי בולאות. כרגע מתוכננים להפתח חוגי בולאות בבית אל, רמת גן, ראשון לציון, קריית גת ומושב הסביבה, שדרות, פתח תקווה, ת"א ועוד. רוב החוגים הללו התקיימו בשנת הלימודים הקודמת, אך יש גם חוגים חדשים.

היחיד החודשי בדינגו סנטר התבסס, והקהל הכללי משתתף בפעילות, יכול לבדוק במקום מה שונים "אוצרותיו" מעלית הגג (ראה ידיעה נפרדת).

באתר האינטרנט של התאחדות בולאי ישראל מבקרים מדי חודש 30 עד 35 אלף מעיינים יחידים. כנס יום הבולאות השנתי לחברי ההתאחדות ייערך השנה במלון "דן פנומה" בת"א ויכלול הרצאות מגוונות, תערוכה של כמה שעות להסמכת אוספים מספר להשתתפות בתערוכה העולמית במאי 2008, ארוחת צהריים חגיגית, דף מזכרת, חותמת מיוחדת. (דמי ההשתתפות 150 ש"ח, 100 לחברי ההתאחדות).

לאחר דיונים רבים מתגבש **תקנון חדש** להתאחדות בולאי ישראל שיאפשר קליטת חברים ישירה להתאחדות — ולא רק באמצעות חברות באגודות מקומיות או מתמחות בענף איסוף ספציפי. כך אנו מקווים להרחיב את שורות הבולאות המאורגנת ולפתח בהדרגה שירותים נוספים.

ספריית ההתאחדות צרה מלהכיל אל כל הקטלוגים, הספרות הבולאית המחקרית וכתבי העת — חברי ההתאחדות יכולים לשאול ספרים אך הקהל הרחב יכול לעיין במקום ללא תשלום.

משימה עצומה היא אירגון אליפות העולם לבולאות **"ישראל 2008"** — בהשתתפות של 70-80 מדינות.

ההכנות בעיצומן — התערוכה תתקיים באולם 1 החדש, בן כ-5,500 מ"מ בגני התערוכה בת"א, עם כ-2,500 מסגרות תצוגה בתחרות ועוד כ-300 הדרכה (סה"כ 45,000 דפים). בנוסף לבולאות מסורתית, תולדות הדואר, בולאות נושאים, דואר אוויר, דברי בולים, גלויות מירב, בולאות חלל, נוער, מסגרות בודדות וספרות בולאית — שיא התערוכה יהיה המדור הניסיוני "אליפות העולם". למדור יתקבלו אך ורק האוספים הטובים ביותר בעולם, שזכו במדליית זהב ויתחרו על 3 מקומות ראשונים, בדיק כמו כל תחרות ספורטיבית אחרת. העוצמה הצפויה של האוספים הללו במדור האליפות מבטלת את הצורך להביא לתערוכה אוספים מוזמנים מאנשים פרטיים וממוזיאונים. אין ספק כי הרבה מהאוספים הנדירים והיוקרהיים ביותר בעולם יראו אצלנו!

חג שמח ושנת איסוף פוריה!

סיפורו של בול - אופנה בארץ ישראל

סדרת 4 בולים שיונפקו בדצמבר 2006

הבגד מלווה את האנושות משחר ימייה ומשתנה בהתאם לאבולוציה. האופנה היא דרך הביטוי הייחודית לפרט, המביעה באמצעותה את אישיותו ואת מכלול תכונותיו. האופנה משמשת גם כתעודת זהות אתנית ומעמדית ללבוש. ההיסטוריה של הלבוש בארץ מסוף המאה התשע-עשרה ועד תחילת שנות האלפיים, המשקפת שינויים רבים בחברה היהודית בארץ-ישראל, מונצחת על גבי סדרה בת ארבעה בולים שיונפקו בדצמבר 2006.

בולי אופנה אלה, שעוצבו על ידי אהד שמר, נבחרו מתוך תוצאות תחרות שנערכה בשיתוף פעולה בין השירות הבולאי לבין הסטודנטים בחוג לתקשורת חזותית ב"שנקר", בית הספר הגבוה להנדסה ולעיצוב. בתחרות נטלו חלק 20 סטודנטים, ארבעת עיצובי הבולים שזכו מופיעים על-גבי עטיפת החוברת. כל עבודות העיצוב של הבולים שהוגשו הן מלאות צבע ויופי, ועל ועדת השיפוט האמנותי שהתכנסה בשירות הבולאי הוטל התפקיד לבחור את המוצלחת ביותר. בוועדת השיפוט ישבו הפעם כמשקיפים בעלי דעה מקצועית 3 נציגי מכללת "שנקר", מלבד החברים הרגילים. בכל בול בחרו המציגים לכלול אלמנטים שירמזו על התקופה המופיעה בבול. לראשונה הסכים השירות הבולאי לחשוף גם אחדות מהסקיצות האחרות, אשר לא זכו להיבחר לכדי בולים. הקוראים יוכלו להבחין ביופי הנשקף מדוגמאות אקראיות אלה.

להלן חלק מהסקיצות שלא זכו להבחר כבולים.

מר יוז

איילת כהן

מאיה רדמן

אניה מוס

ורניקה קור

נסלי שריג

מרדכי שמש

מצודות צלבניות בישראל - 12.2006 - ציור אליעזר ויסהוף

100 שנה ל"בצלאל"

בשנת 1903 הלהיב פרופ' בוריס ש"ץ (1866-1932), מראשי האקדמיה לאמנות בסופיה בולגריה, את ד"ר תיאודור הרצל ברעיון להקים בארץ-ישראל בית-ספר למלאכות האמנות. בשנת 1905 קיבל הקונגרס הציוני השביעי את ההחלטה להקים את "בצלאל", ובפברואר 1906 חנך פרופ' ש"ץ את המוסד בירושלים. בוריס ש"ץ, פסל וצייר דגול בפני עצמו, ניהל את "בצלאל" עד שנת 1929.

המוסד נקרא על שם בצלאל בן-אורי בן-חור בונה המשכן וכליו, והאמן הראשון הנזכר בתנ"ך.

היום "בצלאל" הוא מוסד אקדמי שלומדים בו 1,500 סטודנטים לימודי אמנות, עיצוב וארכיטקטורה לתואר ראשון ושני, בתשע מחלקות. "בצלאל" עומד במרכז השיח התרבותי על העשייה האמנותית במדינת ישראל, וממלא תפקיד מכריע בעיצוב זהותה התרבותית.

אודות הבול:

הבול נבחר מבין עשרות עבודות של סטודנטים במחלקה לתקשורת חזותית ב"בצלאל". ניתן בו ביטוי לצורת העיצוב של בולי טרומ המדינה וראשיתה, ולמעצבים הראשונים, חלוצים באמנותם. בבול נראים אדם וכלי בתנועה, המדמה עבודת אדמה כמשל לעבודת היצירה האמנותית, המשלבת מסורת וידע בחלוציות ובפריצת דרך. זאת הפעם הראשונה שהשירות הבולאי מנפיק גליון בולים המכיל שלוש וארציות של צבע לאותו בול.

מעצבת הבול: טליה שטיין

מודעה

מעוניין לקנות סט דפי תוספת של "אל-הבול" שהוצאו למכירה לפני כ-2-3 שנים ואזלו להם מספרם A1-A13. נא להתקשר ל-052-5759121.
קול שלום, פ"ת

אבא אבן

"קולה של ישראל" – כך הגדיר בזמנו ראש הממשלה דוד בן-גוריון את אבא אבן, המדינאי והדילומט.

אבא אבן נולד בשנת 1915 בקיטאון שבדרום-אפריקה, וגדל והתחנך בבריטניה באווירה יהודית וציונית. החל לפעול במסגרות ציוניות בלונדון. במלחמת העולם השנייה שירת כקצין במוזיקה הבריטית במזרח התיכון.

עם הקמת המדינה נתמנה לנציגה של ישראל בארגון האומות המאוחדות ולאחר מכן כשגריר ישראל בארה"ב.

עם שובו לארץ נבחר אבא אבן לכהן כנשיא מכוון ויצמן למדע, כשר החוץ עמד אבן בראש המשלחת הישראלית לוועידת ג'נבה שהתקיימה בדצמבר 1973.

אבא אבן נפטר ב-17 בנובמבר 2002, ו"ב כסלו תשס"ג.

מעצבי הבול: אמנון דוד ניר ומושה פרג

שישה סדרי משנה (חלק ב')

סדר נזיקין, סדר קדשים, סדר טהרות

משנת רבי יהודה הנשיא מחולקת לשישה סדרים, שסימנם בראשי תיבות – זמ"נ קט". כל סדר עוסק בעניין אחר:

סדר זרעים עוסק במצוות התלויות בארץ ובמצוות היום-יום שבין אדם למקום.

סדר מועד עוסק בהלכות שבת והמועדים.

סדר נשים עוסק במכלול היחסים בין איש לאשתו, מיצירת הקשר ועד פקיעת הנישואין.

סדר נזיקין עוסק בהלכות שבין אדם לחברו, הלכות קניין והלכות בית-דין.

סדר קדשים עוסק בעבודת בית-המקדש ודיני קורבנות.

סדר טהרות עוסק בדיני טומאה וטהרה. כל סדר מחולק למסכתות, המסכתות מחולקות לפרקים, והפרקים – למשניות.

כתבי-יד השלמים ביותר של המשנה הם כתבי-יד קויפמן מהמאה ה-11 או ה-12, וכתבי-יד פארמה מהמאה ה-11.

דפוס המשנה המוקדם ביותר הוא דפוס נפולי (1492).

הפירושים הראשונים למשנה החלו להיכתב בתקופת הגאונים (600-1040 לספירה). בימי הביניים נכתבו פירושים נוספים, והידועים שבהם: פירוש רש"י, פירוש הרמב"ם ופירוש רבנו עובדיה מברטנורא.

מעצבת הבולים: דנה זדה

אנו משתתפים בצערה של

משפחת שניאור

על מות האב

אשר שניאור ז"ל

מוותיקי סוחרים הבולים בישראל

אגודת סוחרים

הבולים בישראל

ראיון עם מר אבי הוכמן, מנכ"ל חברת דואר ישראל

בולאות היא קודם כל תרבות, ולא רק נושא כלכלי

מהתרבות העולמית, אישי מפתח בתולדותינו ועוד. בעיניי זו אנציקלופדיה להעמקת זהותנו.

■ מהו בול בעיניך, לפני הכל?

הבולים הם מוצר, אך מאחוריהם יש יצירה. יש רגשות ויש דעות. ויש גם עניין של כבוד לאומי. כשאתה מייצר בול, אתה חלק ממוטג לאומי. וכל זה בלי מרכאות, בול מייצג מדינה. מה הם סמנים לאומיים? המנון, דגל, מטבע, וכמובן, בול.

■ כיצד אתה רואה את עתיד הבולאות בישראל כנושא שהדואר אמור לטפח באופן מסורתי?

בולאות היא לא רק עניין של היסטוריה ותרבות. בולאות היא דרך ליצור קשרים רב תרבותיים עם שירותים בולאיים בעולם, להפקת תערוכות בולים עולמיות וישראליות, שיש בהן לגלות את הפנים היפות של ישראל, של הבולאות הישראלית – וכמובן יש בכך לעשות משהו למען העשרת קשרינו עם מינהלי דואר בעולם. הבולאות בישראל היא דרך להציג פנים אחרות של ישראל בעיני העולם.

■ איך מתבטאת מחויבותך המוצהרת לשירות הבולאי? האם יהיו שינויים במעמד השירות הבולאי במסגרת חברת דואר ישראל?

לשירות הבולאי כל האחריות המקצועית על הנפקת הבולים והתוצאות לאורך שנים מדברות בעד עצמן. השירות הבולאי השכיל להקים מערך מנויים ולשווק את הבולים החדשים ואת מעטפות היום הראשון –

אבי הוכמן

חברה בעלת זהות וזו נקודת פתיחה טובה בעידן של ערוצי מידע רבים והשפעות תרבותיות מכל העולם. אבל כשאנו חושבים על שמירת זהותנו וייחודנו, צריך לזכור בחום את השירות הבולאי ואת הפעילויות החינוכיות של ההתאחדות. בולאות ישראלית היא בעיניי כלי חינוכי מהמעלה הראשונה. המחלקה לחינוך של השירות הבולאי עושה עבודת קודש בבתי ספר, ואני מקווה שנוכל להרחיב פעילויות אלה. הבולאות הישראלית מנציחה רגעים היסטוריים, נופים ישראליים, מגוון נושאים

בי הוכמן, סוגר שנה כמנהל הכללי של "דואר ישראל". הוכמן הגיע בזמן הנכון ובשעה היעודה – כדי להעביר את רשות הדואר למעמד של חברה ולהציב בפניה חזון של חברה עסקית ויעדים להצעת והעברת הדואר וקווי העסקים של הדואר לעידן חדש, לאלף השלישי.

הציפיות ב"דואר ישראל" הן רבות, הן בקרב העובדים, הן בקרב המנהלים. הרוח החדשה סוחפת והתחושה היא, שנפל דבר, ויש חזון שאפשר וצריך להגשים. הקמת החברה פתחה בפני דואר ישראל אפיקים חדשים, תחומי פעילות חדשים, והשמים הם הגבול. הדואר צועד לעידן עסקי יותר ומבקש לעצמו נתיבים חדשים, לא רק העברת דואר מסורתי. הבול המסורתי והבולאות הישראלית, מצפים לרוח החדשנית של הוכמן, כדי שיתב אותם ליעדים חדשים. נפגשנו איתו כדי לעמוד מקרוב על הלך מחשבותיו בנוגע לבול, למשמעותה של בולאות, לערכים של בולאות ואספנות בולים, לקשר של השירות הבולאי ולהתאחדות בולאי ישראל.

■ מר הוכמן, מאז התחלת את תפקידך כמנכ"ל חברת דואר ישראל, יש תחושה של רעננות ונמרצות שסוחפת את מי שמלווה את הדואר, כמונו בהתאחדות בולאי ישראל. מתוך התוכניות והחזון שאתה מביא איתך, נבקש ממך להתייחס לתחום הבולאות בישראל.

המבט שלי על הבול והבולאות הוא קודם כל מבט תרבותי. החברה הישראלית היא

על זהות ייחודית בעיצוב הבולים שלנו: עיצוב בולים שיש בהם גם ייחוד לאומי, ציוני, יהודי.

■ בעבר איסוף הבולים היה טרנד לאומי שסחף רבים, והמונים צבאו על הסניפים ביום שבו יצאו לשוק בולים חדשים. כיצד יוצרים רוח חדשה בנושא איסוף הבולים?

חשוב להעמיק את הפעילות של מחלקת החינוך שלנו בבתי ספר, ונפנה למשרד החינוך לבדוק הגברת הלמידה של נושאים בולאיים כחלק חשוב משיעורי ספרות, תנ"ך וידעת הארץ. שילוב הבולים בתוך ההקשרים המתאימים בתכניות הלימודים יכול להוביל להעשרת הלימוד ולהעשרת החינוך של ילדי ישראל.

■ האם יש לך בשורות לגבי הקשר של דואר ישראל להתאחדות בולאי ישראל?

הקשר הזה עמד במבחנים רבים – ונוצר בסיס של אמון ושל כבוד הדדי. שיתופי הפעולה בעבר בארגון תערוכות לאומיות ובינלאומיות ובהפקת אירועים שונים הוכיח את עצמו, ואני מקווה שנמצא דרכים להעמיק קשר זה ולחשוב על נתיבים חדשים.

■ האם וכיצד יש בכוונתך לעודד את הנוער לאסוף בולים בעידן המחשב והאינטרנט?

אני מאמין בנוער בנושא עתיד הבולאות. הבולאות נושאת בחובה מסרים חיוניים וערכים שהילדים והנוער צמאים להם, לדעת. העובדה שהרבה ילדים אינם נחשפים למסרים שבבולים אינה אשמתם, כי אם משימתו של הדור המבוגר ומוסדות החינוך, ועלינו לסייע כגוף המקצועי ביותר בתחום זה. איסוף בולים יכול להתחרות בכל חוג איכותי אחר.

■ האם יש בכוונתך לפעול כדי שמשד החינוך יעודד בתי ספר להנהגת חוגי העשרה של איסוף בולים?

שמחתי לגלות שבשירות הבולאי יש פעילות חינוכית מרתקת, והצעתי להם את עזרתי בקידום התחום הזה. יזמתי פגישה עם ראש עיריית רעננה לביצוע פיילוט של הקמת חוגי בולאות תחת מטריית מערך החינוך של

— הבולאות שלנו לאן? חשוב לי לבדוק זאת עם צוות השירות שלנו. לבדוק לעומק, תוך ראייה מקיפה לאחור ותכניות לעתיד. חשוב שנראה זאת גם בהקשר של ערכים לאומיים וגם בהקשר של היבט כלכלי. חשוב לנו להתאים את המוצר הבולאי לשינויים העוברים על החברה שלנו, שינויי הטכנולוגיה והמחשוב. בשירות הבולאי לא נחים על זרי הדפנה, וחושבים על האתגרים, וכך נעשה גם בעתיד.

■ הספקת כבר להתרשם מיום הבולאות השנתי, מתערוכת הבולים הלאומית "ירושלים 2006" ומתערוכת הבולים העולמית "ווינגטון 2006".

מה דעתך על אירועים אלה, ומה אתם מתכננים לקראת תערוכת הבולים העולמית "ישראל 2008" במלאת 60 למדינת ישראל?

ביקרתי בתערוכות ונוכחתי שבולאות היא אמצעי מעולה ליצירת דיאלוג תרבותי ולהיכרות עם אספני בולים מכל העולם. זו גם דרך טובה להציג עצמנו בפניהם.

ריגשה אותי במיוחד התערוכה בווינגטון בשל המעורבות של הילדים והתרגשותי ממעורבותם ומכישורונם.

ככלל, נראה לי שהתערוכות הרב לאומיות הן דרך תקשורת עם העולם, עם מדינות שונות. מרבים לדבר על ה'גלובליזציה' וחשיבותה. בולאות היא חלק מזה. גלובליזציה היא תנועה חופשית של מידע, תרבות ורעיונות מסביב לעולם, ומדובר בשיתוף פעולה בינלאומי חוצה גבולות, שמטרתו אחווה וקדמה על פני כדור הארץ. המפעלים הבולאיים של השירות הבולאי והתאחדות הבולאים אכן פועלים בכיוונים אלה, וטוב שאנו מצליחים גם לאזן בשמירה

ונצטרך לטכס עצה כיצד להגדיל את מערך המנויים היקר הזה. אני משוכנע, שבולאות ושירות בולאי הם מותגים בעלי ערך, אבל עם מחשבה נוספת ושיווק נכון, נוכל להוכיח שזה גם רווחי וגם משתלם.

■ האם יש לך יוזמות מיוחדות לגבי הנפקת בולים חדשים? האם כמנהל כללי יש לך דגשים בבחירת נושאים לבולים?

בבחירת נושאים לבולים חדשים אנו מסתמכים בדרך כלל על הצעות הבאות מן הציבור הרחב. בכל שנה אנו פונים במודעות אל הציבור בישראל ומבקשים רעיונות לבולים חדשים. ניתן, אפוא, לומר ש"קול המון קקול שדי" בהקשר של הנגישות שיש לכל אדם לבוא ולהציע נושא חדש.

מקור אחר הוא התחקירים שמבצע השירות הבולאי אודות אירועים בעתיד הקרוב שיש הזדמנות לצייןם בבול, כגון יובל. מאחר שהבול הוא הליך רשמי, יש לממשלות ישראל זכות טבעית להציע ולהורות על הנפקת בולים מסוימים.

לפני קבלת המלצה כלשהי על סמך שלושת המקורות האלה, יש לתת שיקול דעת גם לתמהיל נכון של הנושאים: לא יותר מדי מתחום כזה ולא להציף את ענף הבולאות כל שנה בבולים מסוימים. זוהי הליכה על חבל דק, שדורשת שיקול דעת וניסיון רב. למזלנו הטוב, בשירות הבולאי יושבים אנשים מנוסים הקרובים לדופק ענף הבולאות, מקבלים משוב וחשים את הדרישות ואת השוק.

ככלל חשוב לי להעשיר את הנושאים שיש בהם העמקת התודעה הציונית והיהודית שלנו.

מובן, אפוא, שבחירת נושאי הבולים מחייבת רגישות רבה. איזון היא מלת המפתח, אך הקו המנחה הוא בעיניי שמירת הצביון היהודי והישראלי גם בבולים האוניברסאליים.

■ האם יהיו יותר חידושים בולאיים? האם יש בפיך בשורות או גזרות לאספני הבולים? הבול הישראלי לאן?

לבולאות הישראלית הצלחות בינלאומיות ופרסים בינלאומיים. ועדיין יש מקום לשאלה

העיריה. זה אינו תהליך פשוט ומהיר, אך שוש כהן, מנהלת מחלקת חינוך לבולאות לנוער בשירות הבולאי, הרימה את הכפפה והמשיכה ליזום פגישות בערים נוספות כמו נס-ציונה, אשדוד, הרצליה, חולון, ראשון-לציון, רמת-גן. ברמת-גן כבר יש התקדמות ניכרת בתהליך: השירות הבולאי והתאחדות הבולאים הכשירו שני מנהלי מועדוניות שיקיימו פעילות בולאית במסגרתם.

עד כאן דברי המנכ"ל. למערכת נודע כי בעקבות הנפקת בולי זכויות הילד, ממשיך שיתוף הפעולה עם משרד החינוך כפי שנגעשה במשך השנים, והמשרד יוציא לאור חוברת עבודה באמצעות בולים בנושא זכויות הילד, אשר החומר שבה נכתב בשיתוף פעולה הדוק עם מחלקת החינוך של השירות הבולאי.

השנים הוכיח השירות הבולאי כי מעבר לכל, השירות הבולאי הוא שילוב של כוחות יוצרים, של פעילויות חינוכיות, של קשר מיוחד עם אספני בולים ושל יכולת ליצור שיתופי פעולה עם איגודי בולאות ואספני בולים מכל רחבי העולם. את המנגינה הזו אסור להפסיק.

ראש השנה זו הזדמנות חגיגית לבוא ולומר לעובדי השירות הבולאי להמשיך בדרכם היצירתית. דרך הבולאות כפי שהיא מופגנת בעבודתם המיוחדת, בפי שהיא באה לידי ביטוי באהבה של אספני בולים לבול ולכל המשמעויות התרבותיות הגלומות בו, דרך זו חשובה לכולנו, חשובה לעיצוב זהותנו. בראש השנה אנו מצפים לקיום משאלותינו לטובה, ואני מאמין כי הבולאות תגלה עוד ועוד נתיבים לקרב אותנו להיסטוריה, לנופים שלנו, לפרקים בתרבותנו, בתרבות האוניברסלית. ■

■ האם היו בולים שאהבת במיוחד?
קשה להעדיף בולים בודדים מתוך מגוון עשיר של יצירות בולאיות, שהשירות הבולאי שלנו אחראי להפקתן. אהבתי במיוחד את סדרת הבולים במלאת חמש מאות שנים לגירוש יהודי ספרד, את סדרת הבולים שהיתה הצדעה לחסידי אומות העולם ובולים שהקדשנו לתופעות חברתיות כמו הבול 'והדרת בפני זקן' והבול החשוב 'סמים' — לא, תודה! לאחרונה הנפקנו בול מרשים לציון 800 שנים לפטירת הרמב"ם והוכחנו כמה חשוב לנו הקשר עם המקורות. ויש כמובן עוד בולים רבים ומגוונים, וכולם יפים.

■ מה אתה מצפה מהשירות הבולאי מעבר לתפקידו כמנפיק בולים? מה המסר שלך לעובדי השירות, לאספני הבולים?
מבחינתי השירות הבולאי אינו רק עוסק בצד הטכני מעשי של הנפקת בולים. לאורך

על הקו

שיחה עם מנוי ותיק בשירות הבולאי והפעם: דב גביש מירושלים

שאינו מייצג את היופי שבבולים האמיתיים. לדעתי, השירות הבולאי מנפיק בולים כל כך יפים, אבל מבחינת החוזרים — הגיע הזמן להתקדם. ■

גלויות הזכרון שהונפקה על פי הצעת האספן דב גביש

דב גביש הוא היסטוריון של מיפוי, גמלאי של האוניברסיטה העברית, בן 68, אבא וסבא צעיר בקולו וברוחו, פעיל ונמרץ גם כיום.

"את איסוף הבולים החל אבי בשנת 1949-50, ואני הצטרפתי אליו כילד, פשוט נדלקתי על זה. כיום אין לי העוז להפסיק את זה. האוסף כה ותיק, וכרגע יש בעיה מסוימת להעביר אותו ל"יורשים": הנכדים טרם הגיעו לגיל שבו הם ערים לאוסף הזה. אף פעם לא ראיתי בבולים ביזנס.

בשלב מסוים פניתי לאיסוף תמאטי של בולי מפות. בול מפת מידבא הישראלי הוא על פי הצעה שלי.

הייתי בכנס מקצועי בהולנד ופגשתי מישהי שהיא אולי האספנית הטובה ביותר בעולם של בולי מפות. אני — לעומתה — נשארת חובב...

אני יכול להמליץ לשירות הבולאי ללמוד מהשירות הבולאי האוסטרלי: הפרסומים שלהם על הבולים החדשים הם כה צבעוניים ומלהיבים, עד שאני מצטער על הדפים שלנו המופיעים בצבע אחד

שרותי הדואר של המושבות היהודיות

בארץ הקודש (חלק ב')

מאת: צבי אלכסנדר

ראשון לציון

תוית הרשום במקורה של ירושלים כאשר השם ירושלים נמחק
ובמקומו נכתב בכתב יד "יפו".

- **תמונה מס' 12** – גלויה מראשון לציון ללונדון 25 לספטמבר 1908 מוחתמת בחותמת בעברית "הפוסטה האוסטרית ראשון לציון, לשנה טובה" הגלויה היחידה במינה הידועה.

[12]

אחת מהמושבות הראשונות, נוסדה בשנת 1882 ע"י 10 חלוצים מרוסיה. אפשר לזהות את הראשוניות בשם שנבחר למושבה. ראשון לציון הפכה למרכז של גידולי גפן והיקב הראשון נבנה במושבה בעזרתו האדיבה של הברון רוטשילד ומינהלתו. המנהל הטורקי פתח בית דואר במקום כבר ב-1904 בשם "עיון קרע" על שם הכפר הערבי הקרוב.

- **תמונה מס' 11** – מכתב רשום נשלח לגרמניה ב-8 לאוקטובר 1903, דרך סוכנות הדואר האוסטרי בראשון לציון. חתום בחותמת "ראשון לציון/דרך הדואר האוסטרי" ובכתב יד "10" בתוך מגן דוד.

[11]

ברצוננו להודות למר איתמר קרפובסקי על הפריטים מאוספו אשר חלקם מוצגים במאמר זה – חלקים א.ב.

- **תמונה מס' 13** – גלויה מראשון לציון 18 לפברואר 1910 עם חותמת הגעה יפו של הדואר האוסטרי. גלוית תמונה לא מבולת פטורה מתשלום. חותמת "ראשון לציון דואר אוסטרי".

- **תמונה מס' 14** – מכתב דברי דפוס לווינה 22 לפברואר 1910, שתי תויות ק.ק.7. חתומות ע"י החותמת הדו לשונית "ראשון לציון/דרך הדואר האוסטרי" בתוספת מגן דוד במרכז. אחת משתי מעטפות ידועות נושאות חותמת זו. המכתב נשלח דרך סוכנות הדואר האוסטרי ביפו.

- **תמונה מס' 15** – גלויה ממוענת לקונסטנטינופל 15 ליולי 1908, נשלחה דרך משרד הדואר הטורקי בראשון לציון שנקרא "עיון קרע".

[16]

[13]

רחובות

רחובות נוסדה בשנת 1890 ע"י קבוצת ציונים מפולין והפכה למרכז לגידול לימונים. כיום משמשת אכסניה למרכז המדעי הידוע "מכון ויצמן למדע". בית הדואר הטורקי נפתח ברחובות בשנת 1910.

● **תמונה מס' 17** – גלויה שנשלחה בזמן מלחמת העולם הראשונה, 20 לינואר 1915 אשר מקורה במושבה גדרה, בתכתובת חזונה, נשלחה דרך בית הדואר ברחובות. שתי חותמות צמורה שונות מס' 1 ומס' 2 אשר היו בשימוש חודש אחד בלבד בתחילת 1915. חותמת צמורה נוספת היתה בשימוש במשך 8 ימים בלבד 30 דצמבר 1914 עד 6 לינואר 1915.

[14]

[17]

[15]

ראש פינה

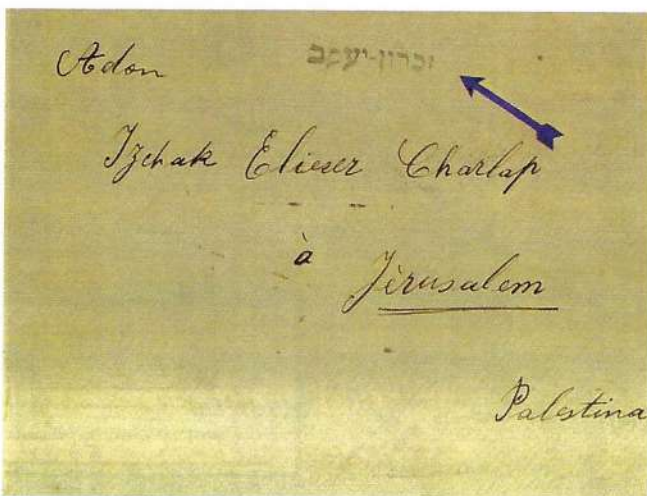
ראש פינה נוסדה בשנת 1882 מזרחית לעיר צפת בגליל ע"י עולים ציונים מרומניה מהעיר מוניסטי. בית הדואר הטורקי נפתח בראש פינה ב-1910.

● **תמונה מס' 16** – 4 לאפריל 1906 גלויה מראשון לציון אשר נשלחה דרך סוכנות הדואר הגרמני לירושלים, מוחתמת בחותמת "ראשון לציון, דואר גרמני ליד יפו פלסטינה" שימוש בחותמת זו ידוע בין השנים 1905-1914. גלויה זו נקנסה בהגיעה לירושלים בחצי פיאסטר דמי דואר.

זכרון יעקב

נוסדה בשנת 1882 על המורדות הדרומיים של הרי הכרמל ע"י קבוצת ציונים מרומניה. זכרון יעקב נקראת על שם יעקב (ג'מס) דה רוטשילד, אביו של הברון אדמונד דה רוטשילד מפריז. בית הדואר הטורקי נפתח בזכרון יעקב ב-1912 ונקרא זמרינ ע"ש הכפר הערבי הסמוך.

● **תמונה מס' 20** – מכתב אשר נשלח מזכרון יעקב 7 ליוני 1911 לירושלים דרך הדואר הטורקי בחיפה. זהו המכתב היחידי הידוע מזכרון יעקב הנושא חותמת עברית על דבר דואר שנשלח דרך בית הדואר הטורקי בחיפה. (הבולים החותמת על בצד האחורי של המכתב) השימוש בחותמת זו היה בין 7 ליוני 1911 וה-10 לדצמבר 1913.

[20]

● **תמונה מס' 18** – מכתב מ-6 ליוני 1918 מבית החולים הוטרנירי בג'אוני, השם הערבי של ראש פינה, לאיסטמבול אשר נשלח דרך הדואר הטורקי בראש פינה.

[18]

יבנאל

יבנאל נוסדה בשנת 1903 בגליל התחתון דרומית לעיר טבריה. יבנאל היתה אחד מהמרכזים של תנועת המגן היהודית "השומר".

● **תמונה מס' 19** – גלויה אשר נשלחה ביוני 1912 מטבריה ליפו נושאת את החותמת העגולה הגדולה "בית הדואר יבנאל אזור טבריה" חותמת מעבר חיפה 5 ליוני 1912.

[19]

● **תמונה מס' 21** – גלויה אשר מקורה בעתלית מושבה שנוסדה ב-1903 נשלחה ב-23 לדצמבר 1912 דרך זכרון יעקב שם הוטבעה

[21]

דואר "גמנסיה הרצליה"

שרות הדואר העברי הראשון פעל בזמן החגים בשנים 1912-1914, הוא תופעל ע"י תלמידים של הגמנסיה הרצליה, בית הספר התיכון העברי הראשון שנוסד בתל אביב בשנת 1905. מטרת הפעלת שרות דואר זה היתה הרמת תרומה למען הק.ק.ל אשר בוליה שימשו את הדואר הנ"ל.

● **תמונה מס' 24** – ספטמבר-אוקטובר 1912, גלויות שנה טובה ממוענת לנינה ברלין בתל אביב. הגלויה מבוילת בבול ק.ק.ל. ומוחתמת בחותמת אוולית בעברית "אגדת הרצל, תלמידי הגמנסיה העברית יפו".

[24]

החותמת העברית, ומשם דרך בית הדואר האוסטרי בחיפה אל בית הדואר האוסטרי ביפו, במקום בו גלויה זו נאספה ע"י נציג הנמען בית הספר החקלאי מקווה ישראל.

● **תמונה מס' 22** – גלויה אשר נשלחה ב-24 לינואר 1913 דרך בית הדואר הטורקי נושאת חותמת טורקית של "זמרי" ביחד עם החותמת העברית זכרון יעקב.

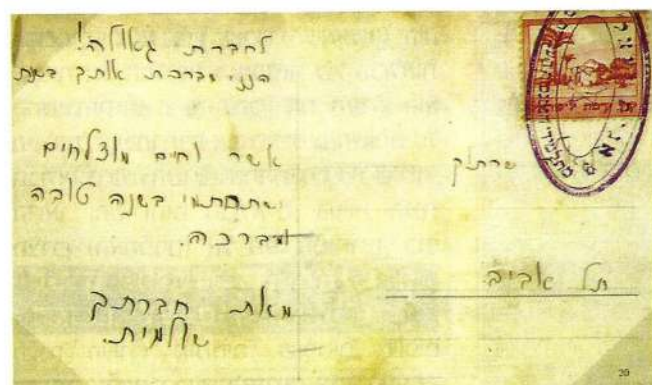
[22]

● **תמונה מס' 23** – מכתב רשום 23 לאפריל 1918 מבית הדואר הטורקי בזמרין ללודג' פולין נושא חותמת טורקית ידנית "R" המכתב צונזר ע"י הטורקים, האוסטרים והגרמנים. הנמען לא נמצא והמכתב הוחזר לשולח. מכתב רשום יחיד ידוע ממשרד דואר זה.

[23]

● **תמונה מס' 25** – ספטמבר-אוקטובר 1913 או 1914, דוגמא נוספת של דואר גמנסיה הרצליה. גלוית שנה טובה ממוענת לגאולה שרתוק אחותו של משה שרתוק לימים ראש הממשלה השני של מדינת ישראל. פחות מעשרה דברי דואר שרדו משרות דואר זה.

[25]

כינוס בנושא בולאות מסורתית

מאת: Jussi Tuori

הכינוס נערך באוסטריה בשנת 2005 ביוזמת המדינות דוברות גרמנית גרמניה, אוסטריה ושווייצריה.

מטרת הכינוס הייתה לחפש ולמצוא דרכים חדשות בכדי להפוך את הבולאות המסורתית ליותר אטרקטיבית, למצוא תכנים וצורות חדשים בבולאות המסורתית בייחוד בזו המודרנית אשר לדעת רבים זקוקה ליותר הערכה, הבנה וידע.

50 משתתפי הכינוס כללו את האספנים העיקריים, מובילי הדעה בארצות הדוברות גרמנית, ומספר שופטים בין לאומיים מוסמכי FIP.

התכנית

התכנית הייתה תובענית ביותר, שלושה וחצי ימים דחוסים משעה 9 בבוקר ועד 6 בערב של דיונים והרצאות בלתי פוסקים, לזכותם של המשתתפים יאמר שכולם היו פעילים וערניים כל הזמן.

היות והיה זמן למכביר אפשר היה לטפל במגוון רחב של נושאים בהרחבה. הרצאת הפתיחה ניתנה ע"י קורט קימל למפרט. בהרצאתו הוא ציין שבכדי שאפשר יהיה לצפות את המגמות העתידיות של הבולאות המסורתית יש צורך להבין את העבר. הוא העלה לדיון בהרחבה את האיומים השונים על הבולאות, כמו המדיניות החמדנית של שירותי הדואר והשירותים הבולאיים, בעיות הגנת הצרכן (האספנים) אל מול הסוחרים, בתי המכירות הפומביות, תכניות השקעה בבולים (ספקולציות) (ראה מקרה אפינסה Afinsa, הערת העורך) מומחים, שופטים, זיופים וכדומה. הוא הביא כדוגמא את העובדה שקטלוגים מתמחרים פסולת דפוס (Printers

התקבלו בברכה. בשלב מסוים עלתה השאלה האם אנו זקוקים לשינוי בחוקים והתקנות, התשובה הייתה **חד משמעית לא**. יש לנו בשלב זה את כל התקנות הראויות, אנו זקוקים רק לשינוי בהתנהגות וההתייחסות של המציגים השופטים ומארגני התערוכות. יתכן ויהיה צורך להוסיף דוגמאות והנחיות כיצד להכין אוסף לתצוגה.

גמישות והתחשבות

נושא שזכה לתשומת לב היה הצורך בגמישות רבה יותר. לא רצוי לפסול ולהוריד בדרגה בצורה מיידית אוסף מסורתי בשל הצגת פריט השייך לתצוגה במסגרת תולדות הדואר או בולאות נושאית או תצוגה חופשית. אם פריט זה מוצג בהקשר הנכון ותורם לסיפור שמציג האוסף המסורתי אזי יש לקבלו. הגמישות המתבקשת כוללת בתוכה גם את הגישה החיובית של השופטים, עבודתם של אלה צריכה להתחיל בהיבטים החיוביים של התצוגה ולא השליליים, כנ"ל לגבי האקספרטים אשר מתבקשים לציין בתעודות שלהם את ההיבטים החיוביים של הפריט ולא רק את המגרות.

מידע בולאי

הודגש הצורך להבליט את המידע הבולאי אשר חשיבותו רבה גם באוסף מסורתי, ויש לציין עובדות בולאיות וידע בולאי אשר בדרך כלל אנו מיחסים לתולדות הדואר כמו תעריפים ואינפורמציה נוספת אשר תורמת להבנת הנושא, על המציגים המסורתיים ללמוד לספר את סיפורם בעזרת התצוגה. מציגים בתולדות הדואר ובולאות נושאית יודעים כיצד לספר את סיפורם, כפי הנראה קשה יותר לאספן מסורתי להעמיק ולהסביר

(waist) במחירים גבוהים מאד ונוהגים לשנות מספרים קטלוגיים או להשמיט מספרים ללא התייעצות עם הגורמים הבולאיים המקצועיים הרלוונטיים. אחת מההצעות הייתה שה-FIP יתן "דרוג איכות" לרשויות דואר, סוחרים, בתי מכירות פומביות, אקספרטים, שופטים, קטלוגים, ספרים, מגזינים, אגודות בולאיות וכדומה. בנוסף הועלתה ההצעה ששופטים ואקספרטים יהיו יותר חיוביים בגישתם לאספנים ולפריטים בולאיים, המטרה היא ליצור יחס יותר חיובי ומתחשב, ובמקביל להדריך אספנים מסורתיים בטכניקות של הדפסה ותצוגה, הכללה של יותר אינפורמציה הנוגעת במקור לתולדות הדואר בקטלוגים ומתן הערכה רבה יותר למחקר בולאי באוספים ותצוגות מסורתיות. כל כך הרבה נושאים נדונו שקצרה היריעה מלציין את כולם.

לאחר הרצאת פתיחה זו היו עוד 11 הרצאות תגובה ודיונים, אלה לא היו תגובות קצרות על הנאמר אלה דיונים ארוכים ומורכבים אשר טיפלו בצורה יסודית בבולאות המסורתית מכל ההיבטים. אחד היציע תחומים חדשים ונושאים חדשים לאיסוף בבולאות מסורתית, השני סקר וניתח את הקשיים הכרוכים באסוף הנפקות חדשות, איסוף תוויות רשום הוצג כנושא חדש בבולאות מסורתית, פעילות נוער, הצעות דפוס (essays), הגהות דפוס (proofs), פסולת דפוס, חשיבות התצוגה, התייחסות לתקופה היסטורית ועוד נושאים רבים אחרים, מעולם לא נתקלתי בכיסוי כל כך נרחב של מגוון נושאים כמו בסימפוזיון זה.

תקנות

הסימפוזיון הדגיש את הצורך למצוא דרכים חדשות לאיסוף ותצוגה של חומר מסורתי, סוגים חדשים של חומר ורעיונות חדשים

נושאים כלליים

במשך שלשה וחצי ימי הדיונים עלו נושאים רבים לדיון, חלקם טובים מאד חלקם טובים והיו גם כאלה סתמיים:

- דפי אלבום מודפסים נחשבים כמתאימים לתצוגה ראשונית של מציגים מתחילים בפעם הראשונה כדרך קלה ויעילה לקבל הערכה והדרכה משופטים ומציגים וותיקים, ואין ליצור חוקים חדשים בנושא.
- יש לבצע הדרכות מסודרות בנושאי הדפסה, עיצוב ועימוד של אוספים לאספנים רציניים.
- רצוי לתת הערכה ופרסים לספרות בולאית מכל סוג שהוא ולא רק בהקשר לתערוכות בולאיות, אלה באופן רציף.
- יש לעודד את מערכת החינוך להכליל תכניות בולאיות במסגרות פורמאליות וא-פורמאליות (חוגים) בתכנית הלימודים, ישנן מדינות רבות אשר ניתן ללמוד מהן בנושא זה.
- זמן רב הוקדש למבנה "הדף הראשון" או "דף הכותרת" או "התכנית" לא משנה כיצד נכנה אותו. בארצות דוברות גרמנית נהוג להשתמש בשני דפי פתיחה וכן להשתמש בשיטת המספור הנהוגה בבולאות נושאית (תמאטיקה) 1.1.1 1.1.2 2.1.1, אני כשלעצמי חושב ששיטה זו היא טכנית מדי ואני מעדיף להסביר את מטרות האוסף, מה אני רוצה לספר בתצוגה של האוסף, וכך הופכת התוכנית או הרצף לברורים, אין צורך שכל המידע יהיה על הדף הראשון, אפשר לחלק אותו גם לדפים הבאים בהתאם להתפתחות התצוגה, ולכן לדעתי דף מקדים אחד מספיק. לעיתים קרובות בדף השני מופעים סמלים ומפות מיותרים לחלוטין.

ספרות בולאית דו לשונית, שפת המקור ולדה או בדף ממול תרגום מלא לאנגלית, זהו כפי הנראה הפתרון הראוי. בהערת אגב, היה מענין לראות את תגובת האספנים הגרמנים אשר נתבקשו לכתוב את תצוגותיהם באנגלית אף כי גרמנית היא שפה מוכרת ע"י ה-FIP, היות ואוספים כתובים גרמנית ניזוקים בשיפוט מפני שלדאבוננו רוב השופטים מבינים אנגלית אך לא יותר משפת FIP אחת נוספת.

אספנים חדשים

- אחת מהשאלות הקשות ביותר, אולי הקשה מכולן היא – כיצד לעודד אספנים חדשים וותיקים לבנות אוספים לתצוגה. וכיצד לעניין את העיתונות היומית בבולאות? עלינו לספק בצורה שוטפת הודעות קטנות ומעניינות לעיתונות. מדוע איסוף אמנות ועתיקות זוכים לכיסוי נרחב ובולאות לא? עלינו ליצור תצוגות יותר אטרקטיביות לקהל הרחב, אשר יכילו פריטים שהצופה הרגיל מכיר ויודע ואולי אפילו מחזיק ברשותו, פריטים אשר יעוררו את השאלה – מדוע לא אני? אליפות העולם בבולאות – זהו רעיון נפלא, אך מדוע לא אליפות ארצית או מקומית כנהוג בשווייץ ובשוודיה ויצירת פרסום ויחסי ציבור לאירועים אלה. העיתונות המקומית (מקומונים) לרוב יותר פתוחה לאירועים כאלה ותפוצתה מכובדת.

את שיטות ההדפסה, החותמות ותעריפי הדואר הקשורים לבולים אותם הוא מציג. אין זה מספיק לעקוב אחרי קטלוג מסוים או ספר הדרכה לבול מסוים, יש צורך להעמיק ולהסביר את האוסף ולגרום למתבונן להבין שהמציג יודע ומכיר את אוספו.

התקופה המודרנית

בכדי לגרום להערכה גבוהה יותר של בולאות מודרנית נראה שיש צורך ליצור הפרדה של תקופות זמן וליצור מערכת שיפוט נפרדת לכל תקופה לצורך זה. אך לדאבוננו כמות השופטים והמשאבים הכלכליים הנחוצים לתכנית כזו מהווים בעיה. אחד הנואמים עשה מחקר קטן ובדק את בעיית החלוקה ההיסטורית, והתברר שבעיה זו היא בעיקרה בעיה אירופית, והחלוקה המתבקשת היא לחמש תקופות היסטוריות, אך כמובן הרעיון הוא בלתי ישים.

בעיה נוספת הקשורה להנפקות החדשות היא מיעוט המידע הקיים בנושא. ספרות אינה קימת בכלל, ואפילו בעיתונות הבולאית הנושא אינו מטופל כראוי, במיוחד כאשר מדובר בבולי חו"ל אשר שם יש עוד פחות מידע. לכן יש צורך לעודד כתיבת מאמרים בנושאים מודרניים אשר יכולים להיות מופצים בעיתונות בעולם. ספרות בולאית היא חשובה ביותר ולדעתי יש צורך בתרגום לאנגלית של המידע הבסיסי. דוגמא טובה היא הפקה של

הרשימה של דוקטור קוטל לסוגים חדשים של תצוגה

בכדי לסיים את הדוח שלי ברצוני להביא את הרשימה שערך דוקטור קוטל, כל אחד יכול

התנגדות היות והן נכללים בדרך כלל תחת המטרה של תצוגות המסווגות כ"תולדות הדואר" מטרתן של ד"ר קוטל הייתה לעורר את השאלה האם ניתן לכלול נושאים אלה תחת בולאות מסורתית.

התצוגה האופקית

- תצוגה המציגה בולים ממספר מדינות הערוכים לפי העיצוב הגרפי, טכניקת הדפוס או תעריפי דואר של תקופה דומה.
- תצוגות המספרות לדוגמא כיצד נלחמו שירותי הדואר בזיפנים למיניהם, טכניקות של סימני מים, סוגי נייר מיוחדים וכו'.
- תצוגות המבוססות על הצבעים שהוקצו ע"י איגוד הדואר העולמי לתעריפים מסוימים. ■

אותם, ולציין את מחירים בקטלוגים ואין לדון לכף חובה אוספים ותצוגות אשר אינם מציגים אותם).

תצוגות אשר החומר מוצג בהן בגלל עיצוב הבול, כולל: בולים, כלילים, טפסים וכו' הכול בתצוגה אחת.

תצוגות הכוללות את שולי הגיליונות, סמני הדפוס עליהם, פרסומות וכו'.

תצוגות המספרות את סיפורו של הבול מההצעות הראשוניות לעיצובו דרך ההדפסות השונות ועד למוצר הסופי והשימוש בו.

תצוגות של זיפים למיניהם שנועדו להטעות אספנים.

תצוגות של תוויות "רשום".

תצוגות של בולים מחוררים (perforations).

תצוגות המוצגות בצורה מסורתית של: דואר אויר, חותמות, דואר מקומי וכו'.

שולש הסעיפים האחרונים עוררו

לנצל את דמיונו שלו בכדי להוסיף לרשימה זו. ד"ר קוטל חילק רשימה זו לשני חלקים – התצוגה האנכית והתצוגה האופקית.

התצוגה האנכית

- תצוגות אשר בנויות על קריטריונים אשר אינם ערך או תאריך הופעה, כמו למשל: סוגי נייר, סוגי דבק, שיטות הדפסה, צבעים, נקבוב וצורות גראפיות (נכון ששיטות ההדפסה החדשות אינן משאירות כר נרחב לאיסוף ומחקר). השימוש בפסולת דפוס (printers waste) היא בעייתית אך לפעמים היא הכרחית בכדי לספר את הסיפור של ההנפקה. (בזמן הסימפוזיון הנושא של פסולת הדפוס נידון בהרחבה, והדעה השלטת הייתה שיש לאפשר הצגה של הפריטים הנ"ל ללא קשר לדרך שבה הם מצאו דרכם לשוק, אך מאידך אין להכליל

פורסם לראשונה באנגלית ב-"Flash 94" 2005.

ROMANO HOUSE OF STAMPS Ltd. - M.R.M

- MAIL AUCTIONS

חומר בולאי מגוון:

ארץ ישראל, מנדט, מנהלת העם, מדינת ישראל, אוטוגרפים. חו"ל: אירופה, אסיה, אוספים, סדרות בודדות מכל התקופות.

נומיסמטיקה: מטבעות, שטרות מנדט וישראל

מעונינים בחומר בולאי ללקוחותינו בארץ ובחו"ל.

כתובתנו: דיזינגוף סנטר - תל אביב - ת"ד 23274 תל אביב 61231
שעות פתיחה: ימי א'-ה' 9.30-20.00 ו' 9.30-13.30

נציגים בלעדיים לאביזרים ואלבומי:

Exclusive Agency in Israel of LINDNER

חבר באגודות: I.S.D.A. - I.F.S.D.A.

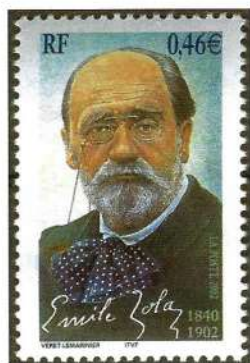
http://www.romano.stampcircuit.com

Email: romano@stampcircuit.com

טל. / פקס 972-3-5282790

סוף סוף רהביליטציה

מאת: אריה לין

אמנם, איש הצבא היהודי-צרפתי, אלפרד דרייפוס (1859-1935) זוכה מאשמת ריגול לטובת גרמניה, כבר ב-1906, אך מבחינתנו, הבולאים הרגשנו, הרבה שנים, חסר בול זיכרון שיזכיר לצרפתים, לעולם כולו, ובראש וראשונה ליהודים, שדרייפוס, אכן לא בגד בצרפת, והנה זה בא. ישראל אומנם הקדימה את צרפת והנפיקה כבר ב-1994 בול מיוחד לציון תחילתה של פרשת דרייפוס ואשמת הבגידה. דואר צרפת עשה זאת השנה, במלאות 100 שנה לרהביליטציה המוחלטת של ביה"ד העליון לערעורים. עתה יש 2 בולים ושלוש חותמות מיוחדות לכבוד המאורע ואין ספור פריטים בולאיים נלווים הקשורים בפרשה שנודעה כ"פרשת דרייפוס". למעשה יש לנו 7 חותמות מיוחדות, שכן החותמת הצרפתית הוטבעה ב-5 ערים שונות בצרפת, ואיטליה ציינה את האירוע בחותמת מיוחדת ב-1995.

סודי לשגרירות גרמניה בפריז: דרייפוס כפר מכל וכל באשמה אך לא האמינו לו, בין מאשימיו היו אנטישמים רבים שרצו את רעתו ונרקמה עלילה נגדו בצבא שהביאה להעמדתו לדין כבוגד. דרייפוס הואשם במכירת סודות צבאיים למעצמה זרה (גרמניה). התייחסו אליו באכזריות והוא הועמד למשפט צבאי סודי שהדיח אותו בפומבי מדרגתו ונידון למאסר עולם ב"אי השדים".

כל תקופת המשפט טען דרייפוס שהוא חף מפשע, אולם מוצאו היהודי היה גורם בעיוות הדין. גזר הדין ניתן בשל דימיון כתב היד, שמאוחר יותר התברר שהיה של הרוזן אסתר האזי ולא של דרייפוס. קצין בשם פיקאר גילה את הזיוף, אך הושתק, בשל הקנוניה בקרב הצבא. כשלוש שנים אחרי גזר הדין הגיע אחיו של דרייפוס לאותה תגלית זיוף ודרש משפט חדש. גם הפעם ניצחו אויבי דרייפוס שכן בעזרת זיופים ושבועות שקר זוכה אסתר האזי.

ניהול המשפטים בסודיות עורר חשדות בצרפת וחילק את צרפת למחנות ואל סף מלחמת אזרחים – מלוכנים, דתיים ומיליטריסטים מצד אחד ומנגד רפובליקאים וסוציאליסטים. אם תרצו – השמאל והימין של ימינו...

הרוחות לא נרגעו וב-1898, כארבע שנים אחרי תחילתה של פרשת דרייפוס, פרסם אמיל זולה מגדולי הסופרים של צרפת את המאמר הידוע בעיתון "לאורור" בשם "אני מאשים". הייתה בו ביקורת קטלנית על משרד המשפטים והצבא הצרפתי בהקשר למשפט דרייפוס. זולה הואשם בהוצאת דיבה ונידון למאסר (הוא גלה זמנית לאנגליה). אוהדי דרייפוס יצרו לחץ. יהודים בצרפת ובעולם כולו הגנו

פרשת דרייפוס הסעירה, בסוף המאה ה-19 וראשית המאה ה-20, לא רק את העולם היהודי, אלא גם ציבוריים גדולים של אינטלקטואלים ואנטישמים בעולם כולו.

ראשיתה של הפרשה ב-15 באוקטובר 1894, כאשר אלפרד דרייפוס, הקצין היהודי במטכ"ל הצרפתי הואשם במסירת מסמך צבאי

המהווה עדות לתולדותיה של העיר שהייתה בירתה של דוכסות בורגונדי, החל מ-1400. אחד משרידי מורשת התרבות מתקופת המעבר של ימי הביניים לרנסנס הוא האתר הידוע בשם "באר משה", שריד מבנה שנועד להיות הקבר של פיליפ האמיץ. "באר משה", היא יצירת אמנות של הפסל ההולנדי קלאוס סלטר, אמן "פיגוריות", שהיה הפסל הראשי בחצרו של פיליפ האמיץ, כבר מ-1389. על היצירה "באר משה" עבד האמן כ-10 שנים (!). כמומחה ל"פיגורות" הוא פיסל 6 פסלים עם דמויות נביאים מלכים ומלאכים, ביניהם משה, ישעיהו, דניאל, זכריה, ירמיהו ודוד. במרוצת השנים נעשו על הפסלים פעולות "רסטורציה" ונוספו ספרים ומגילות עם דברי נבואה על צליבת ישו. הבול עם "באר יעקב" הופיע באפריל השנה כשהוא מראה שתי דמויות מתוך היצירה — אחת של משה רבנו והשניה ללא הסבר.

איטליה - דוד המלך

גם איטליה תרמה לנו כמה פריטי יודאיקה — בבולים ובחותמות: בעיר, "ניקוסיה" (באיטליה) הוטבעה חותמת אירוע עם המובאה התנכית "ואהבת את ה' אלוהיך" (דברים י"א 1). מאוחר יותר הופיע בול בסידרת בולים מן המניין עם ראש דוד המלך, פסל מיכלאנג'לו בפירנצה, טוסקאנה. במקביל הוטבעה חותמת אירוע כשבמרכזה ראש פסל דוד המלך מפירנצה (31.7.06). איטליה סיפקה לנו עוד כמה פריטי יודאיקה, כמו חותמת עם דיוקן פרופ' אלברט איינשטיין (7.6.06); חותמת אירוע במלאות 100 לשפת האספרנטו (2.7.06); וחומת אירוע לפסטיבל השני-לתנ"ך שנערך בויצנצה ב-1 ביוני 2006.

על "השעיר לעזאזל" כי הבינו שמאשימו מחפים על אדם אחר, שהוא הבוגד. המשפט התחדש ובית הדין הצבאי, שרצה להרגיע את דעת הקהל מצא שוב את דרייפוס אשם, אך מצא "נסיבות מקילות" וב-1899 ניתנה לדרייפוס חנינה הנשיא **לובה**. המאמצים לטהור שמו נמשכו עד 1906, כאשר בית הדין העליון פסק שדרייפוס אכן חף מפשע.

דרייפוס הוחזר לתפקידו, הועלה לדרגת מיוור והוענק לו אות לגיון הכבוד. הבוגד האמיתי היה לא אחר מאשר רב-סרן אסתר-האזי. במלחמת העולם הראשונה (1918) קיבל אלפרד דרייפוס דרגת ליטננט קולונל. זו תמציתה של פרשת דרייפוס, שנמשכה כעשר שנים והוכיחה שהאנטישמיות לא רק שאינה שוקעת, אלא אף גואה.

בול ל"באר משה" - דמות משה רבנו

דואר צרפת היה נדיב למדי השנה וזיכה אותנו במספר פריטי יודאיקה. שני פריטים אחרונים — משה רבנו ודרייפוס. בעיר דיון שבקוּט ד'אור, התקיימה הופעה חגיגית של בול זיכרון

ארגנטינה - זיגמונד פרויד

חותמת אירוע, חריגה מעט, הוטבעה בסוף מאי השנה בארגנטינה, לזכרו של אבי הפסיכואנליזה, זיגמונד פרויד. החותמת המאוירת עם דיוקן פרויד, מציינת את יובל ה-150 להולדתו של פרויד, לא מזכירה את תאריך הטבעתה בדואר ארגנטינה — בבירה בואנוס איירס. כאילו במתכוון הוסיפו חותמת נוספת של השירות הבולאי. ובה זכר תאריך ההנפקה — 31.5.06. מוזר אך אמיתי (!). אגב, בול זיגמונד פרויד הופיע באחרונה גם בדואר צ'כיה. ■

AGENCIAS POSTALES
TEMPORARIAS
2006

ASOCIACION FILATELICA OLIVOS

CORREO
ARGENTINO

תודה על תרומת בולים לנוער

- לאהרון אלכסנדר, מירושלים
- לברכה בר-אילן, מבאר-שבע
- לד"ר אלי מועלם, מירושלים
- לזמירה יקותיאל, מת"א
- לצבי אלוני, משהם
- לרונה שיחרור, מת"א
- לאברי סלע ולמשה אופטובסקי, מקיבוץ יחיעם
- ליחזקאל סופר, מר"ג
- להירשברג זאב, מגבעתיים
- לדנה לביא, מת"א
- למיכל פלג, מת"א
- למשה קול-קלמן, מקיבוץ להב
- לד"ר יצחק שטיינר, מרעות
- לחנן הולצינגר, מהרצליה
- לגב' דינה אבולעפיה, מכפר-סבא
- לאלי ירקוני, מאזור

תודה על תרומת ספרים לספרייה

- לצבי אלוני, משהם

בולאות באינטרנט

מאת: משה אהלי

בנושא. יש לציין כי הגדרת בולי יודאיקה באתר היא הרחבה ביותר שנמצאה הן בהיקף הנושא והן בהיקף ההנפקות (בכלל זה הוצאות שאינן מקובלות על הקטלוגים הידועים).

באתר הקטלוג החינמי www.freestampcatalog.com מהולנד, שנסקר כבר במדור זה, קיימים גם קטלוגים נושאים בכללם קטלוג לנושא יודאיקה. כאן ההגדרה היא מצומצמת מאד וכוללת רק בולים בנושאים מובהקים של דת ותרבות יהודית (בתי כנסת, קהילה יהודית, שואה וכד'). ניתן לעיין בקטלוג זה בפילוח על פי ארצות או על פי שנת הוצאה.

הניווט בקטלוג פשוט מאד — דף ראשי הכולל רשימת יבשות — או אפשרות לחיפוש על פי נושאים לחיצה על הנושא הנבחר מובילה לרשימה נוספת שבה אפשרות לבחירת שנת הוצאה או מדינת הוצאה.

שני אתרים נוספים לא עשירים במיוחד הם:

<http://marbl.library.emory.edu/DigitalExhibits/stamps>

<http://www.goletapublishing.com/jstamps> -1

בשניהם מוגשת טעימה קלה מתוך הנושא.

מקום מיוחד בתוך נושא היודאיקה תופס הנושא העגום מכולם — השואה. סקירה מקיפה מאד של הנושא בהיבט הבולאי הנרחב שלו נמצא בתוך אתר המרכז ללימודי השואה באוניברסיטת מינסוטה — ארצות הברית:

http://www.chgs.umn.edu/Histories_Narratives_Documen/Philatelic_Nazi_Philatelic_1/philatelic_nazi_philatelic_1.html

ושא הקרוב ללב רבים גם אם אינם אוספים אותו הוא נושא היודאיקה. בולים ופריטים בולאיים של מדינה זרה הכוללים נושאים יהודיים ו/או ישראלים מעוררים עניין רב, ולכך מתווספת כמובן גם הצגת נושאים אלו בבולי ישראל.

כמו כל נושא בולאי כמעט, גם נושא זה נמצא בשנים האחרונות בתהליכי מסחור מוקצנים, ובולים בעלי הקשר יהודי יוצאים חדשות לבקרים בארצות שונות ונידחות שספק אם יש מי באותם מדינות המכיר בכלל את הנושאים המדוברים.

בעבר, כאשר היו בעתונות הכתובה מדורי בולים מקיפים, היו נושאים אלו זוכים להבלטה רבה שם. כיום ניתן למצוא רק "שבל" סקירה של מרבית ההוצאות החדשות היוצאות בתחום זה.

האתר המקיף ביותר בתחום בולי יודאיקה ברשת הוא אתרו של טוחר הבולים הקנדי איזידור באום <http://www.judaicasales.com> המגדיר עצמו כאתר של "פריטי יודאיקה מנייר" (בתרגום חופשי מ-Judaica paper collectibles) ניתן למצוא שם בנוסף לבולים ופריטים בולאיים גם גלויות ומסמכים.

ניתן לרכוש שם מגוון גדול מאד של בולים ומעטפות, חדשים וישנים כאשר ניתן גם לחפש פריטים על פי נושא או ארץ הוצאה וכן לחפש פריטים שנוספו בחודשים האחרונים.

האתר מצוין גם ככלי עזר כמעין קטלוג (לא מלא!) של בולים

פרופסור צבי רפופרט, חתן פרס ישראל אוסף בולי כימיה

פרופסור צבי רפופרט, מבכירי הכימאים בארץ, חתן פרס ישראל לשנת התשס"ו, הוא גם אספן בולים בנושא כימיה וחבר האגודה הישראלית לבולאות תימאטית (איל"ת) – שהיא אחת מהאגודות בהתאחדות בולאי ישראל.

בביטאון האגודה, "נושאון" (ספט-אוק' 2006 מס' 78) מתפרסם מאמר ע"י ראיון איתו. גם אנו מביאים כאן את צילום השי המיוחד שהכין איציק גרנות, המעצב הראשי של השירות הבולאי, עבור חתן פרס ישראל. בנו של גרנות לומד במחלקה לכימיה של האוניברסיטה העברית לדוקטורט ומכאן הקשר האישי. פרופ' רפופרט מספר כי אינו נוהג ללבוש חליפות כמו בתמונה וערימת ספרי הכימיה שעליו נשען בתמונה גדלה מאז (הוא עורך את הסידרה הזאת של ספרי כימיה).

על תרומתו, בדרכים רבות, להפצת תחביב הבולאות – תוכלו לקרוא ב"נושאון" (עותק נמצא גם בספריה).

קריאת הצטרפות לפעילות הבולאית המאורגנת

כל אספן בולים בארץ מוזמן להצטרף לחברים באגודות הבולאיות השונות ולהינות מתחביבו יותר. בפגישות השבועיות ניתן להחליף או לרכוש בולים, לשוחח ולהתיעץ

- רשאים להשתתף ביריד הבולאי החודשי בדיזינגוף סנטר.
 - רשאים להשתתף בעלות מסובסדת בכנס יום הבולאות השנתי הנערך בכל חג חנוכה.
 - נהנים משירותי ייעוץ והכוונה של ההתאחדות ומוגנים במסגרת כללי האתיקה הבולאית שפורסמו ע"י ההתאחדות.
- להלן רשימת האגודות הבולאיות הגדולות בארץ. בנוסף ניתן לקבל פרטים על פעילויות חודשיות של החוגים באשדוד, אשקלון, אריאל, גבעתיים, חדרה, חולון, ניר דוד, פתח תקווה, רחובות, שער הנגב. כמו כן, פועלים גם חוגים לאספני יודאיקה וחוג בולאי רוטרי. מתחילת השנה הבאה ניתן יהיה להרשם כחבר התאחדות ישיר, גם ללא תלות או קשר לאגודה מקומית או מתמחה כלשהיא.

עם אספנים נוספים, לעיין בקטלוגים ובספרות בולאית אחרת, להתעדכן בחדשות הבולאיות. ביקור ראשון הוא ללא תשלום ודמי החבר בכל אגודה שונים.

חברי האגודת הם חברים אוטומטית גם בהתאחדות בולאי ישראל ולכן:

- מקבלים הביתה את מגזין "שובל" 6 פעמים בשנה.
- רשאים לשאול ספרים מספריית ההתאחדות (כל הקטלוגים העולמיים, כל הספרות שפורסמה אי-פעם לגבי בולאות ארץ ישראל, מאות ספרי מחקר בולאי בכמעט כל שפה, מאות כתבי עת, מגזינים, פירסומים של שירותים בולאיים זרים, מדרכי זיופים, אנציקלופדיות בולאיות ועוד).
- רשאים להשתתף בתערוכות הבולים שההתאחדות מארגנת.

רשימת העמותות והחוגים הבולאים הגדולים בישראל

שם העמותה/מועדון	כתובת המועדון	כתובת דואר	טלפון
העמותה התל-אביבית לבולאות	בנין ביכורי העיתים הפטמן 6 ת"א (מול בנין מפעל הפיס) יום ב' 14.00-18.00	ת.ד. 21542 ת"א 61215	050-5528190 (רפי נחום)
עמותת הבולאים חיפה	מועדון גרודנאי י. ל. פרץ 32 חיפה (בנין השקם) הישן פינת שבתאי (לוי) יום א' 15.00-18.30	ת.ד. 9562 חיפה 31095	054-4385362 (קרמנר מוטי)
עמותת הבולאים הירושלמית	מתנ"ס פיליפ לאון צ"לה 8 ירושלים (ליד המפלצת) יום א' 16.00-20.00	ת.ד. 9245 ירושלים 91092	052-3685992 (משה בורשטיין)
העמותה לבולאות נתניה	גורדון 17 נתניה יום ג' 16.00-19.00	טרומפלדור 13/1 נתניה	09-8847848 (ניר דוד)
העמותה הבולאית באר-שבע	הספריה העירונית דרך משחררים, ב"ש יום ב' מ-19.30	פאול שוורץ ת.ד. 5084 ב"ש 84150	08-6416827
העמותה הבולאית ראשל"צ	בית העולה אגוזי 1 ראשל"צ יום ג' כל שבועיים משעה 17.00	הנס ברוך וולפסון 29 ראשל"צ 75203	03-9691228

אגודות לאומיות מתמחות

שם האגודה	כתובת דואר	טלפון
איל"ת, האגודה הישראלית לבולאות תמטית	זהר נוי ת.ד. 62029 תל-אביב 61620	052-2641769
העמותה לתולדות הדואר של א"י	ד"ר אדי לייבו ת.ד. 151 קרית ביאליק 27101	04-8343764

המותר והאסור בתצוגה תחרותית נושאת

כידוע צרפת היא בין המובילות בעולם בתחום בולאות הנושאים. הוועדה לבולאות תימאטית של התאחדות בולאי צרפת דנה ומחליטה מדי פעם בשאלות התרת הצגתם של פריטי איסוף שונים. החלטתה מחייבת את שופטי צרפת בלבד, אך עם הזמן הן הופכות למקובלות גם על הוועדה התימאטית של FIP.

ביונאר 2006 נדונה שאלת הבולים האישיים. להלן ציטוט מילולי של הסיכום:

"רוב הבולים האישיים אינם ניתנים להשגה בסניפי הדואר. אלו הם מסמכים פרטיים שאין להציגם בתחרות. היוצא מן הכלל הם המקרים בהם ניתן לקנות הבולים האישיים בשירותי הדואר (כולל בהתכתבות). במקרה זה לשבילים המצורפים יש משמעות דוארית. בכל מקרה מומלצת זהירות בשימוש בהם בתצוגה כי מחיר המכירה שלהם עובר בהרבה על ערכם הנקוב לצורך ביול ולכן הם דומים להנפקות "המופרזות" שאותן מגנה ה-FIP".

שאלת הטקסט שמופיע על מברקים: "אף אם השולח או הנמען הם אישים מפורסמים, ואם תוכן הכתוב אינו משפיע על דרך ההעברה או על התעריף – אזי הטקסט הוא המרכיב הפרטי של הפריט ואסור לתצוגה. רק הטופס הנושא את הטקסט הפרטי, הכיתובים או הצוירים האפשריים של הטופס או המעטפה יכולים לשמש את המציג".

יריד הבולאות החודשי בסימן גלגל המזלות

ביום שלישי הראשון בכל חודש נערך יריד בולאי בדיזנגוף סנטר בתל אביב בין השעות 12:00 עד 8 בערב, היריד מתקיים על הגשר המערבי המחבר את שני חלקי המרכז. ביריד משתתפים סוחרים מקומיים אשר מציעים בולים ואבזרים, התאחדות בולאי ישראל מציעה ספרות בולאית במחירים מוזלים וכמו כן מוצגות תצוגות בולאיות על מספר מסגרות תצוגה. קיימת השתתפות ערה של מבקרים ואנשים מביאים אוספים

שחסידיה מאמינים שמיקום הכוכבים בשמים משפיע על המתרחש על כדור הארץ, ולפיכך המזל של האדם נקבע על פי האזור בגלגל המזלות שם נמצאת השמש ביום הולדתו.

ברוח זאת מצוין יריד הבולאות החודשי בדיזנגוף סנטר בהנפקת חותמת אירוע המאפיינת את המזל האסטרולוגי של החודש בו נערך היריד. עד כה הונפקו שלוש חותמות: סרטן, אריה ובתולה והתכנית היא להשלים במשך השנה את שאר המזלות. החותמת המוטבעת ביריד היא חותמת מהודרת בצבע כסף.

רומנו, בית מכירות בולים בע"מ

המכירה הבאה של "רומנו" תהיה לקראת סוף השנה האזרחית ותכלול בולים ותולדות הדואר של ארץ הקודש, חו"ל מטבעות, שטרות ואוטוגרפים. חלק מיוחד במינו יוקדש למספר פריטים נדירים הקשורים לבול צפת מאי 1948. במכירה יוצעו מספר פריטים אשר טרם נראו כמותם וזו להם החשיפה הראשונה הפריטים הם ברובם הדפסות ניסיון והגהות אשר נשמרו מאז בארכיון פרטי ויוצעו עכשיו למכירה.

7.5 מיליון אספנים בפוטנציה בגרמניה

11.5% של כלל אזרחי גרמניה מגדירים עצמם כאספני בולים. כלומר 7.5 מיליון איש. לתוצאה זו הגיעה סקר שווקי שערך הדואר הגרמני. הממצאים דווחו ביריד הבולים באסן בתחילת מאי 2006. "מובן שלא כל מי שמכריז על עצמו כאספן בולים הוא בולאי" (לפי הגדרת משתפי היריד) – הודה בקיסטיאן פייס,

לצורך מכירה והערכה, קיימת שביעות רצון של הסוחרים המשתתפים מרמת הפעילות והארגון של היריד, כולנו תקווה שיזמה ברוכה זו תמשיך והפעילות ביריד תלך ותגדל.

גלגל המזלות, zodiac, מלטינית "מן החיות" הוא דימוי ציורי של שמי הלילה כגלגל הנחלק ל-12 מערכי כוכבים או "מזלות". גלגל המזלות הוא מרכיב חשוב באסטרולוגיה

האוסטרלית – הנחשבת לגדולה ביותר ממשפחת הקונכיות והאבורג'ינים משתמשים בה לכלי קיבול למים. גודלה של הקונכיה המוצגת הוא 50 ס"מ; צדפות צבעוניות בשלל צבעים מרהיבים החיות על אלמוגים ומקבלים את צבעיהם המיוחדים לצרכי הסוואה; כד חלב אתיופי גדול מימדים המעוטר בקונכיות; תכשיטים מרשימים – ענקים, תלונים, צמידים ועוד; אוסף פריטי דואר – הכולל גלויות ובולים מרהיבים ועליהם קונכיות, ממדינות רבות.

התערוכה מבוססת על אוספיו של משה רימר מבית ים, אשר העמיד לרשות המוזיאון את אוסף הבולים והקונכיות שלו ותרם מידיעותיו המקצועיות הרבות בנושא. האוצרת שרה טוראל מציינת, כי מעטים הם היצורים בעולם החי, אשר שימשו את האדם בצורה מקיפה ומגוונת כפי שעשו זאת בעלי החיים השייכים למערכת הרכיכות. משחר ההיסטוריה ליקט האדם את החלזונות והצדפות שמצא על שפת הים ולאורך גדות הנחלים, סעד את ליבו בבשרן הרך, וצבר את הקונכיות הריקות כחומר גלם יקר ערך. את הגדולות שבין קונכיות הגיר הקשות הפך האדם לכלי עבודה ולכלי בית שונים את הצבעוניות והיפות שביניהן ענד כתכשיטים ושזר למחרוזות, ובנדירות ויקרות המציאות שבהן השתמש כמטבע עובר לסוחר.

הצמד התגלה בבוקרסט ב-1895. ב-1904 נראה בלונדון והיה באוספו של פריי עד 1921 כאשר נמכר במכירה פומבית עבור 46 אלף פרנק למיליונר האמריקאי היהודי ארתור הינד; ב-1935 הצמד נמכר למלך קרול ה-II של רומניה ב-1000 לירות שטרלינג, ומאז נעלם. בקטלוג מיכל מצוין צמד ההפוכים ללא מחיר (בול בודד מופיע כ-30 אלף אירו)

"המורה" שקיבל המלך קרול ה-II עבור בתו מקולונל מטאסקו, ראש העיר של סינאיה

שופר מקדש פלישתי מקונכיה בין המוצגים הנדירים בתערוכה על עולם הקונכיות והשתקפותו בבולים

שופר מקדש פלישתי עשוי מקונכיה הוא אחד המוצגים הנדירים בתערוכה מיוחדת במינה "על בולים ושבלולים" שנפתחה במוזיאון אלכסנדר לתולדות הדואר והבולאות שבמוזיאון ארץ-ישראל, תל-אביב. אוצרת התערוכה שרה טוראל מסרה, כי התערוכה מציגה באמצעות בולים, קונכיות ומגוון חפצים את הדרכים הרבות והמפתיעות שבהן השתמש האדם ביצורים השייכים למערכת הרכיכות: אם בהכנת תכשיטים, כחפצי פולחן או אמצעי תשלום – כולם עשויים צדפות או רכיכות אחרות.

בין המוצגים המיוחדים בתערוכה: קונכיות-ים ששימשה שופר תקיעה במקדש פלישתי מהמאה ה-19 לפני הספירה שגודלה כ-20 ס"מ (בישראל קונכיות אלה הם ממצא נדיר); החצוצרה

מנהל האגף הפילטלי בדואר הגרמני. בכל זאת התוצאה מצביעה על פוטנציאל גדול שחשוב כיום לעודדו.

במשאל דעת הקהל לקחו חלק 10,000 איש ואישה מגיל 14. פרט מעניין הוא שהנשים מתלהבות מאוד מתחביב איסוף הבולים, מסתבר שהנשים הן 20% מהמינויים לבולים החדשים של הדואר.

צמד הפוכים – ראש הפר של מולדביה – נגנב או נמכר?

העיתונות הבולאית הספרדית מדווחת על כך שלאחרונה נגנב מביתה של יורשת אלנה לופסקו, הידועה בציבור של מלך רומניה קרול השני, העותק היחיד הידוע של צמד ההפוכים של בול 27 פרלה ראש הפר של מולדביה. סוחר הבולים הוותיק מרטין מרקו סיפר לנו כי בעת שירותו הצבאי בשנות ה-30 המאוחרות בצבא הרומני – הוצב כשומר בארמון פלש (Peles) של המלך בסינאיה. בעת שירות זה הזדמן לו לראות את האוסף המפורסם וגם להיות עד לשיחה של המלך עם ראש העיר של סינאיה (Mateescu) על מכתב שהיה ברשותו של האחרון עם בול 54 פרלה ראש הפר. מכתב זה היה חסר באוספו של המלך. קרול השני חיתן לבסוף את הבת הקטנה שלו עם מטאסקו וקיבל כ-"דמי שידוך" את המעטפה. כאשר השליט הפשיסטי של רומניה אנטונסקו הדיח את המלך, שלא נטה לכון היטלר, יצא קרול השני לגלות בפורטוגל, יחד עם אהובתו – אלנה לופסקו. שנים מאוחר יותר התחתן איתה וכאשר המלך המודח מת (ב-1953) – עיקר אוספו עבר כנראה ברובו לאלנה ולא למיחאי שהומלך תחתיו והודח גם הוא ב-1948 והוגלה לספרד.

מיועדנו מרטין מרקו ראה את האוסף של המלך קרול בביקור בפורטוגל אצל סוחר בולים יהודי שם, אך לא את צמד ההפוכים של 27 פרלה, שלא נראה כבר מאז 1935. לפי מאמר עדכני מתועד היטב במגזין התאחדות בולאי רומניה סביר הרבה יותר כי המלך מכר בעצמו חלק מאוצרותיו למימון המשך רמת חיים גבוהה, אך העדיף להצניע עסקאות אלה. סיפור הגניבה כנראה לא הוכחש מאותה הסיבה.

השובר נכנס לתוקף ב-1 ביולי השנה ב-70 מדינות ואמורה להיות בתוקף עד 31 בדצמבר 2009.

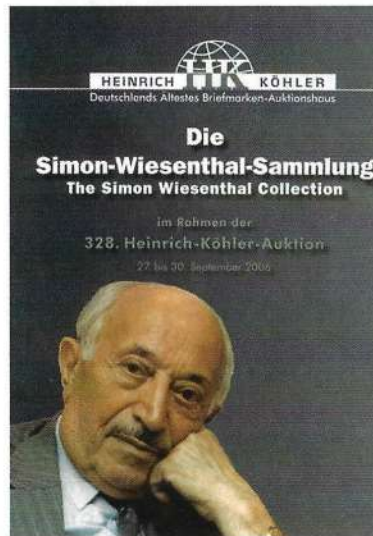
בחוזר דואר ישראל מס' 37/06 מ-1 באוגוסט 2006 נאמר כי "בימים הקרובים יופצו למכירה שוברי תשובה במתכונת חדשה" – כלומר אין יום הופעה ברור. עד 31 לאוגוסט ניתן לרכוש שוברים ישנים שיהיו בתוקף "עד 31.12.2006 בלבד".

בולי תל אביב (י. צחור) בע"מ

בית המכירות "בולי תל אביב" מתכונן למכירה הבאה מספר 29 אשר תערך כנראה ב-13 לדצמבר 2006. מכירה זו תכלול אוספים מענינים ורחבים של גרמניה, צרפת, הונגריה, צ'כיה ועוד וכמובן פריטים נדירים ויקרים הקשורים לארץ הקודש, מגוון רחב של פריטי דואר מתקופת מנהלת העם, דואר עברי, דואר מחנות ריכוז, ישראל, אוטוגרפים ועוד.

גם ללא קשר לגאליציה. בית המכירות מצפה לסכום כולל של מכירה של כחצי מיליון אירו. ניתן לעיין בקטלוג בספריית ההתאחדות.

מיכלאנג'לו כבסיס לשוב תשובה בילאומי חדש

שובר התשובה הבינלאומי נולד ב-1 באוקטובר 1907 בחסות איגוד הדואר העולמי (UPU), הוא בר המרה בכל מדינה החברה באיגוד לבול המיועד למכתב רגיל למשלוח בעדיפות או למכתב במשקל ראשון (עד 20 גרם) לכל מקום בחו"ל. בכל מדינה המחיר שונה, השובר הוא בעל עיצוב אחיד, כאשר כל מדינה משתמשת בהדפס רכב לציין המחיר אצלה.

המעצב מאוקראינה וולדימיר טארן (Volodymyr Taran) זכה בתחרות שאורגנה ע"י איגוד הדואר. בשובר החדש רואים שתי אצבעות כמעט נוגעות על רקע בול – בבירור עיצוב המזכיר את יצירתו המפורסמת של מיכלאנג'לו שבקפלה הסיסטינית.

בדמיונו, ראה האדם קונכיות מסוימות ככלי שרת בידי האלים, ונצר אותן כחפצים קדושים. קונכיות אחרות זכו להערצה והוקרה בשל יופיין, צורתן יוצאת הדופן, או בשל תכונה אחרת, אמיתית או דמיונית, שיוחסה להן. את רגשותיו כלפי הרכיכות, מושא הערצתו, תיעד האדם בתיאורים ספרותיים, בדברי שירה, ביצירות אומנות של ציור ופיסול, וגם בבולי דואר, גלויות מיוחדות, שטרות כסף, ואף הפך אותם לסמלים לאומיים ומסחריים.

שעות פתיחה: ימים א'-ה' 9.00-15.00, ימי ו'-ש' 10.00-14.00.

מכירה פומבית של אוסף וויזנטל

בית המכירות הפומביות הייניק קוהלר מגרמניה הפיקה בימים אלה את קטלוג המכירה שלה שתתקיים ב-27 עד 30 בספטמבר 2006 בווינבדן.

שמעון וויזנטל, צייד הנאצים הנודע, התחיל לבנות את אוספו בשנות ה-50. בשנים שלאחר השואה סבל וויזנטל מחוסר שינה ורופאו המליץ לו לקחת תרופות או להתמסר ברצינות לעיסוק בתחביב תובעני. הוא החליט לאסוף בולים ובמשך כ-50 שנה בנה אוסף בעיקר סביב הבולים של ארצות הקשורות פוליטית או היסטורית בארץ הולדתו – גאליציה. שמעון וויזנטל נולד ב-1908 בבוצ'ץ, כיום חלק מאוקראינה, אז חלק מהאימפריה האוסטרית. במקור – גאליציה הייתה חלק מפולין ניתנה לאוסטרו-הונגריה וחלק לרוסיה. ב-1860 חזרה לתקופה קצרה לפולין העצמאית ושוב חזרה לרוסיה. וכך חזר לשימוש גם בולי רוסיה החל מ-1863. מכתבים רבים כאלה מוצעים למכירה. החותמות השונות של כל הערים והעיירות על בולי רוסיה ופולין או אוסטריה מתעדות את כל ההתפוכות, כמו גם גיליונות בולי היטלר עם הדפס רכב מבטל ("היטלר מאחורי סורגים") שהיו בשימוש אחרי המלחמה בגרץ שבאוסטריה. הדפסי רכב "דואר פולין" זמניים על בולי אוסטריה מוצעים יחד עם שלל פריטים לא יקרים.

במכירה גם אוסף בוואריה – "האחד השחור" ובולים קלאסיים וחצי מודרניים רבים,

חקר מאובנים באל-סלודור

בשנת 2001 הקימה אל-סלודור צוות מדענים מקומי לפרויקט חקר מאובנים. המדענים גילו שישה אתרים ראשיים מאזורי ים לשעבר, אזורים הרריים וגעשיים, מישורים ואגמים. דואר אל-סלודור הנפיק סידרה של בולים על הנושא.

הסידרה הראשונה (4 בולים) מראה מאובנים בני מיליוני שנים, כולם ענקיים: גולגולת מסטודונט, חוליית גב, חלק של לסת, חלק של זרוע. סידרה נוספת של טורפים בגודל ענק המתוארים בעלון המידע של הסידרה כיונקים – ולא דינוזאורים.

ב-9 ביולי השנה איטליה חגגה ברחובות בשירה, בחיבוקים, בצפירה של כל המכוניות וצבעי אדום לבן וירוק נראו בכל מקום ומקום. הצלם המוכשר הצעיר רנטו דה-אוגוסטין צילם בשחור לבן את סבתא איזטה בת ה-92 שחוותה כבר 3 זכיות איטלקיות קודמות (ב-1934, 1938 ו-1982) ועכשיו חגגה שוב.

הבול בערך נקוב של 1 אירו הופיע ב-21 באוגוסט.

נגד תרבות הטלוויזיה

פינלנד הנפיקה 2 "בולי אוגוסט" – כלומר בולים קלילים, לקיץ. הבולים הם קריקטורות בצורת מדבקות הצוחקות על תרבות הצפייה הבטלנית בטלוויזיה. בבול הראשון רואים אב, בן ובת מסתכלים על מסך שחור והכתובת היא "טלוויזיה אינטר-פאסיבית". בבול השני האמא כותבת לאבא שמסתכל בקומה ב' בטלוויזיה, שואלת לשלומן ומזמינה אותו לארוחה.

אגב, לקראת הארוויזיון הבא במאי 2007, תנפיק פינלנד בול בעיצובו של לורדי (Lordi), זוכה התחרות השנה.

ציפור שהפסיקה לעוף

האי פיג'י אינו ידוע כמאכלס חיות נדירות במיוחד, מחקרים עדכניים מוכיחים כי פעם האי היה עשיר בבעלי חיים ייחודים, שנכחדו תוך 50 שנה לאחר תחילת ההתיישבות האנושית באי, לפני כ-3000 שנה. סידרה של 4 בולים מראה סוג של תנין (0.50c) שהיה הטורף הגדול באי, בעת תחילת ההתיישבות האנושית; יונה ענקית (1.10) שלא ידעה לעוף, כמו ציפור הדודו (dodo) המפורסמת הרבה יותר מהאי מאוריציוס; ציפור קטנה (1.20) שגם היא לא עפה בשם Vitulevu Rail – השם בא מ-Viti – שזה פיג'י בשפה המקומית; והבול הרביעי קרפדה ענקית – בגודל של פי שניים בהשוואה לכל סוג צפרדע חי אחר.

בול כדורגל יוצא דופן

אחרי מבול בולי כדורגל מעניינים יותר או מעניינים פחות הצליחה סאן-מרינו להפתיע עם בול מקורי לכבוד זכיית איטליה באליפות העולם בכדורגל.

המצאות ששינו את העולם

הונג קונג החליטה לכבד על בוליה המצאות סיניות שהיו בעלי השפעה על העולם כולו. בול \$1.40 מראה את המצפן (במקרה זה Hodometer שמצביע דווקא דרומה). מכשיר זה אפשר המסעות הימיים באוקיינוסים. בול \$2.40 מראה פסל של בי שנג (Sheng Bi) שמייחסים לו את המצאת אותיות הדפוס הניתנות להזזה (ליד הפסל לוח סדר הדפוס).

בול \$3 מראה שימוש באבק שריפה לפני כ-1000 שנה לזיקוקי דינור וגם לשיגור פצצות עם כנפיים (טייל – אם תרצו). ברקע – נוסחאות להכנת אבק שריפה. בול \$5 מראה את קאי לון (Cai Lun)

מתקופת האן (שנים 25 עד 225 לספירה) שפיתח את שיטת הכנת הנייר, לידו "4 אוצרות המחקר" – נייר, מברשת, מקל דיו ואבן דיו ופיסת הנייר העתיקה ביותר שהשתמרה, משנת 384.

המאורים בניו-זילנד מוצגים בצורה לא מחמיאה

דואר ניו-זילנד הנפיק סדרה של מופעי תרבות המאורים – ילידי ניו-זילנד, העיצוב בסגנון הקומיקס הביא לביקורת בקרב הקהילה המאורית, שנפגעה מהצגתה באופן זה.

הסידרה תוכננה להופיע ב-7 ביוני 2006 ו-5 ימים לפני ההופעה – הודיע דואר ניו-זילנד על ביטול ההנפקה. מסתבר כי כ-500 בולים הספיקו להישלח לסניפים שונים ובחלקם נמכרו כבר למינויים, מובן שיש מהומה רבה בקרב אספני הבולים בניו-זילנד, כולם מחפשים לרכוש הבולים שלא הופיעו. באתר המכירות העולמי ebay כבר הופיעו למכירה אפילו זיופים שנעשו מתוך צילומים שהופיעו בעיתונות.

מה הקשר בין הטאנגו לצרפת?

שני בולי טאנגו מארגנטינה הופיעו ביוני 2006. כמובן, אין זה מפתיע לראות נושא זה על בול מארגנטינה – שבה המציאו את הריקוד הזה. אך מדוע מציינים על הבול "ארגנטינה – צרפת"?

מסתבר שאכן לבירת צרפת היתה תפקיד חשוב בהתפשטות ריקוד זה לאירופה. הטאנגו המקורי שנולד בארגנטינה ובאורוגוואי היה בתחילה ללא מילים. רק בסביבות 1920 התחילה התדמית הנחותה של ריקוד בתי הבושת להשתנות אך הליריקה שהתווספה עסקה במוטיבים פשוטים ועממיים כמו אהבה, דמות האם, בילוי זמן והטאנגו בעצמו.

בשנות ה-30 של המאה ה-20 התחילו לחרוג ממסורת זאת כאשר חוברו שירים כמו: Noches, Madame Yvonne, Silence (שקט), Araca Paris, de Monmartre – ואחרים, כולם מתיחסים לצרפת ובמיוחד לפריז. קרלוס

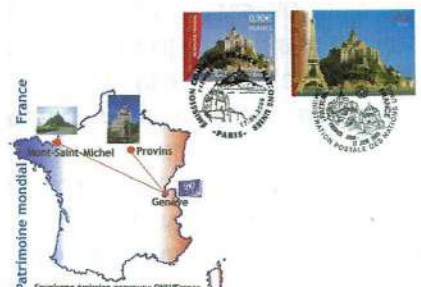

גרדל (Gardel) כבש את פריז ואח"כ את ניצה וקאן וכך הטאנגו הפך לפופולרי בכל רחבי אירופה.

או"ם - מורשת עולמית - צרפת - 17 יוני 2006

ההנפקה הנוכחית היא השתים עשרה בסדרת אתרי מורשת עולמית ומתמקדת הפעם בצרפת. (זכורות לטוב הנפקות מורשת מצרים ומורשת יוון מהשנים הקודמות). במסגרת הסדרה הונפקו ששה בולים, מעטפות יום ראשון, שלשה קונטרסים ועוטפן (פולדר) מהודר במהדורה מוגבלת של 10,000 עותקים.

העוטפן מאגד בתוכו שתי גלויות מירב ושתי מעטפות מבוליות והוא פרי הנפקה משותפת לדואר האו"ם בג'נבה ולדואר הצרפתי. על גבי שתי גלויות המירב מצוירים נופי פרובנס ומונט סנט מישל והם נושאים עליהם שני בולים: אחד של האו"ם והשני של הדואר הצרפתי. שתי חותמות מקבילות משלימות את גלויות המרב. זוג מעטפות יום ההופעה מורכב באותה מתכונת על כל מעטפה שני בולים ושתי חותמות כאשר על המעטפה מצוירת מפת צרפת עם ציון שלשת האתרים: מונט סנט מישל, פרובנס ומטה האו"ם בג'נבה.

החלוצה (פיונירית) היהודייה ודואר ברית המועצות

מאת: ד"ר איליה פרנקל
יורם (דבוש) כהן

ברוב הבולים לא ניתן לזהות את הילדים, פרט לבול בעל הערך הגבוה בסדרה, 15 קופקות, שבו רואים בבירור רב, על כל שטח הבול, תמונה של ילדה המצדיעה בהצדעת פיונירים, הדומה מאוד להצדעה "צופית". התמונה בבול זה עוצבה לפי צילום שעשה צלם מקצועי ממוסקבה שנשלח במיוחד כדי לצלם נושאים להכנת הבולים. סיפור הפיונירים והרכבת כמעט ונשכח ברבות השנים לולא יד המקרה. במוזיאון שהוקם לזכרו של דימיטרוב, באחד מבתי הספר בלנינגרד, הוחלט לחפש חומר ארכיוני הקשור אליו, ואז נזכרו במפגש שהתקיים עם הפיונירים נוסעי רכבת הדואר ב-1934. כתב ירחון הפיונירים "איסקורקה" יצא ב-1973 למסע חיפוש אחר אותם 20 ילדים פיונירים שהשתתפו במסע. עברו כמעט 40 שנה והיה קשה לאתר אותם אך הוא הצליח לפגוש 3 מהם. הוא נעזר במידע שאסף וגם בבול הפיונירית, כיוון שניתן לזהות את הילדה בבירור. וכך מצא וניפגש בסארטוב

בקווקז, בגרוזיה, בארמניה ובמקומות וערים רבות נוספות. הם נפגשו עם עובדי הדואר, הנהלת המפלגה הקומוניסטית ופיונירים בני גילם. בכל מקום הם סיפרו על התנועה שהקימו לעזרת הדואר. במסגרת המסע הם ביקרו במוסקבה, ושם בבירה נפגשו עם שר הדואר. פגישה מעניינת וחשובה לעצם סיפורנו הייתה להם עם גאורגי דימיטרוב, המזכיר הכללי של הקומוניסטר ששהה בנופש בטיביליסי שבגרוזיה. דימיטרוב, בולגרי במוצאו, התמנה לימים לראשות הממשלה בבולגריה. בעקבות הנסיון המוצלח והמסע בקרון הדואר הוחלט בבריה"מ להוציא סדרה של 6 בולים ששמה: "פיונירים" – עוזרים של הדואר הסובייטי". בבולים שיצאו ב-1936, רואים "פיונירים" עוזרים בפעולות הדואר השונות. ביניהן, התקנת תיבת דואר על קיר בית והזהרת ילדים קטנים לא לזרוק אבנים ולא לפגוע בעמודי טלגרף וגם לא להעיף עפיפונים ברחבי העיר כדי שלא יסתבכו בחוטי החשמל.

בשנת 1934, בעיתון הרוסי "לנינסקיה איסקרי" (הניצוצות של לנין), שיצא בעיר לנינגרד (כיום סנט פטרסבורג), הייתה כתבה שבה סופר שתלמידי בתי הספר צריכים לעזור לדואר הרוסי. באותם הימים בכל סניף דואר ממוצע עבד פקיד אחד בלבד ולו עבודה רבה בשליחת וקבלת מברקים, חבילות, מכתבים וכו', הרבה מעבר ליכולת של אדם אחד. באחד מבתי הספר של לנינגרד, בעקבות הכתבה, החליטו הפיונירים (צעירי תנועת הנוער הקומוניסטית – העורך) להקים קבוצת עזרה לדואר. הם הצטרפו לפעילות הדואר המקומי ועזרו במשלוחי חבילות ומכתבים, בחום ובקור ביום ובלילה. הם ביצעו תורנויות בסניפי הדואר ומילאו את כל הבקשות והמטלות של אנשי הדואר. עם הזמן התנועה התרחבה לשאר אזורי ברית המועצות וקיבלה את השם: "פיונירים" – עוזרים לדואר הסובייטי".

כבר באותה שנה, 1934, התקיים כנס ארצי של נבחרי תנועת הפיונירים שבו הוחלט לשלוח מספר נציגים נבחרים מבין הפיונירים ברחבי ברה"מ, במטרה לפרסם את התוכנית ולעשות לה תעמולה בכל רחבי המדינה. קרון רכבת דואר, שאורכו 16 מטר, צבעו ירוק בהיר, ושםספרו – OK 621, הוסב לקרון נוסעים. על הקרון נכתבה כתובת לכל אורכו: "משד הדואר הממלכתי – מסע בחסות עיתון הפיונירים, קרון למבצע הסברה (פרופגנדה), של פיונירים עוזרים לדואר הסוציאליסטי".

20 הילדים הפיונירים הנבחרים מלנינגרד בגילאי 12-14, נסעו בקרון במשך חודש וחצי מ-14.7.1934 וביקרו בקייב, חרקוב, חסטוב,

באוספו של האספן הירושלמי שלמה שטרן, בעל מספר מדליות זהב על אוספי ברה"מ – נמצא גם בול שלא הונפק ובו רואים את הפיונירית שלנו בהצדעה הדומה יותר מידי להצדעה נאצית. לפי כך, הוחלט לתקן העיצוב. ד"ר איראידה חלמסקאיה כנראה לא ראתה עד כה את הגירסה הזאת של הבול.

היא הסכימה ברצון שנכתוב כאן ב"שבל" את סיפורה המעניין. הצטלמנו ביחד ואף קיבלנו את תזמיתתה.

לשאלתנו האם קיבלה איזו תעודה או מתנה על היותה מונצחת בבול סיפורה שכשהבול יצא ב-1936 היא קיבלה 10 בולים אותם חילקה בין חברה לכתה ולתנועה, כי לא יחסה להם חשיבות יוצאת דופן.

היא גם קיבלה סוכה בצורה ובגודל של הבול אותה הראתה לנו אשר היא שומרת אצלה עד היום.

שאלנו למה בחרו דווקא בה לצילום ועיצוב הבול היא ענתה בצניעות רבה שכנראה מפני שהייתה התלמידה המצטיינת מכל הקבוצה.

לאיראידה משפחה נכדים בארץ. נראה לנו שתולדות הבול המיוחד של פיונירית יהודייה ובמיוחד המפגש איתה לאחר 70 שנה הם אכן סיפור ראוי לקוראי "שבל".

איראידה בנערותה

לאחר מחקר שערכנו, התברר לנו שה"פיונירית" שכבר עברה את גיל ה-80 גרה בצפון הארץ. החלטנו להתקשר למשפחות בשם חלמסקי שמצאנו במדריך הטלפון. כבר בנסיון השני הגענו לבנה של איראידה, שאף הוא רופא שעלה ארצה ועובד בחיפה. הוא אישר שאכן אימו מופיעה על הבול ושזה סיפור ידוע במשפחה כל השנים. שוחחנו איתה בטלפון והיא הזמינה אותנו לבקר אותה בביתה. הפגישה איתה, בסוף 2005, הייתה מאוד מרגשת. היא הראתה לנו תמונות שלה מילדותה ומתקופת היותה פיונירית. אכן אי אפשר לטעות בזהו.

איראידה עם כותבי הכתבה

עם הילדה מלנינגרד, שהתברר ששמה איראידה אלקוניקה, עכשיו – חלמסקייה. וכך התפרסמה ברחון הפיונירים היוצא בלנינגרד ב-65.000 עותקים ונקרא בכל רחבי בריה"מ כתבה גדולה עם תמונות, בעבר ובזמן פרסום הכתבה, עם הבול, ועם הסיפור המלא של הפיונירים העוזרים לדואר ומסעם בקרון הרכבת וגם על פגישתם עם דימיטרוב. הפרסום חשף בין הבולאים באותו זמן את היותה של איראידה יהודייה וגם במדור בולאי בארץ הופיע ידיעה קצרה על כך.

לכן סדרת הבולים הזאת ידועה היטב לכל אספן "יודאיקה".

עוד בזמן הכנת הבולים עברה משפחת חלמסקי לגור בסארטוב (שזה סיפור מעניין בפני עצמו).

לאחר סיום בית הספר הממלכתי, איראידה סיימה את בית הספר לרפואה בסארטוב ועבדה כל שנותר עד צאתה לגימלאות כרופאה. היא הייתה כל השנים פעילה בארגוני נוער ובקומוסומול, הייתה חברה במפלגה הקומוניסטית ועסקה רבות בעבודות התנדבותיות. בעלה, יהודי מפולין, חצה בשחיה, בשנת 1940 את הנהר בוג לברה"מ, וכך ניצל מהשוואה. הוא הגיע ללבוב ושם נכנס למעגל העבודה של ברה"מ ושם גם הכיר את איראידה.

בתחילת שנות ה-90 לאחר שיצאה לגימלאות, עלו איראידה ובעלה לישראל והם גרים בקריית אתא.

לנו נודע, במקרה, ש"הילדה המופיעה בבול" – ד"ר חלמסקייה – עלתה ארצה. אך לא היו בידינו פרטים נוספים.

דואר קנוס ע"י בולי דואר שאינם בולי "דמי דואר"

מאת: ד"ר אדי ליב

המנדטורי מילאו בקפידה אחר הוראות הדואר, אי לכך דואר קנוס שלא כראוי הוא נדיר ביותר (ראה תמונות 2-3).

תמונה 2. מכתב דואר אויר זה המוביל בחסר, נשלח מהרטרם לתל אביב ב-16.7.1936. סומן בכתב יד "לשלם 6 מילים", זוג של 3 מיל בולי גוף מנדטוריים שימשו לשם גביית הקנס ב-20.7.1936. הסיבה לשימוש יחודי זה של בולים מן המנין יכולה להיות או מחסור מקומי של בולי "דמי דואר" בבית הדואר של תל נורדאו בתל אביב או טעות של פקיד הדואר. (פחות סביר)

תמונה 3. גלויה שנשלחה מרומניה ובזילה בחסר, סומנה ע"י חותמת "לשלם 8 מיל", אך בול הכנסה של 20 מיל הודבק והוחתם בראשון לציון ב-28.6.1939. כפי הנראה פקיד הדואר חיפש בול "דמי דואר" של 8 מיל אך טעה והתבלבל בגלל הדמיון בין בולי ההכנסה ובולי "דמי דואר".

בולי "דמי דואר" שימשו לשם גביית תשלום עבור דמי משלוח דואר במכתבים אשר נשלחו ללא ביול, עם ביול חסר או עם ביול שאינו בר תוקף. מצב זה היה תקף לכל אורך היסטורית הדואר של ארץ הקודש – בתקופת השלטון הטורקי, הבריטי ומדינת ישראל עד 1960 כאשר הסדרה האחרונה של בולי "דמי דואר" הוצאה מהמחזור.

מדי פעם, בולים אשר אינם בולי "דמי דואר" שימשו בכדי לקנוס מכתבים. שימוש יוצא דופן כגון זה נבע בדרך כלל משתי סיבות עיקריות: (1) טעות של פקיד הדואר; (2) מחסור בבולי "דמי דואר", מחסור מקומי בבית דואר מסוים או מחסור כללי במשך תקופה, כאשר בולי "דמי דואר" לא הונפקו. דואר קנוס בבולים שאינם "דמי דואר" הוא מאד נדיר לפני 1960.

אסופה של מכתבים כאלה מהתקופות השונות של תולדות הדואר מובאת כאן והסיבות השונות לצורת קנס זו מועלות לדיון. במשך שנים רבות בולים בסדרות מן המנין ובולי דמי דואר של האימפריה האוסטומנית שימשו כבולי קנס על מכתבים קנוסים. כל המכתבים הקנוסים מהתקופה האוסטומנית הם נדירים ביותר, במיוחד אלה הקנוסים ע"י בולים מן המנין (ראה תמונה 1). שלטונות המנדט הבריטי הנפיקו בולי "דמי דואר" לראשונה באפריל 1923. פקיד הדואר

תמונה 1. גלויה מקושטת אשר נשלחה מטבריה ב-19.6.1916, הגלויה חסרה בול של 10 פרה בשל "מס יתומי מלחמה" בנוסף לביול הרגיל של 20 פרה. הדבר צוין ע"י חותמת T מוקף מעגל. בהגיע הגלויה ליפו, סכום של 20 פרה, כפל הסכום החסר, נגבה בעזרת בול מן המנין שהוחתם ע"י חותמת יפו 13.7.1916 ובנוסף בוטל הבול ע"י חותמת T שהוטבעה על הבול. הנמען של גלויה זו ד"ר י. טון, היה באותה תקופה המנהל הכללי של המשד החיוני ביפו.

הופיעו בתל אביב, הרצליה ורמת גן ב-28 למאי 1948 והחלוקה לשאר בתי הדואר לקחה מספר ימים נוספים (כאשר היוצא מן הכלל היא ירושלים הנצורה) במשך תקופת ביניים זו של שבועיים בערך שימשו בולי דואר עברי הרגילים כבולי "דמי דואר" (ראה תמונה 5). בולי מנהלת העם היו בתוקף במשך שבוע אחרי הכרזת המדינה. הם הוצאו משימוש ב-23 למאי 1948 (ראה תמונה 6).

תמונה 6. בול מנהלת העם על מכתב זה אשר הוחתם בתל אביב ב-25 למאי 1948 לא התקבל כתשלום, והערה בעברית "לשלם 20 מיל" נרשמה בכתב יד, המכתב נקנס עם הגעתו לפרדס חנה ב-20 מיל בול דאר עברי ב-26 למאי 1948.

בחיפה כתוצאה מיוזמה מקומית חותמת T מנדטורית הוטבעה על בולי דואר עברי אשר שימשו כבולי "דמי דואר".

תמונה 7. מכתב מראש פינה בויל בבולי מנדט ונקנס בחיפה ב-24 למאי 1948. נושא עליו חותם "To Pay 20 Mills" יחד עם חותמת "T". זוג בולי דאר עברי מנוקבים ניקוב דקור משמשים כבולי דמי דואר כשחותמת "T" מוטבעת עליהם.

רשות הדואר של מנהלת העם לא הכינה בולי "דמי דואר" לצורך שימוש בתקופת המעבר הקצרה שבין ה-2 ל-14 למאי 1948. פקידי הדואר הונחו להשתמש בבולי מנהלת העם הרגילים (בולי קרן קימת לישראל עם הדפס "דואר") כבולי "דמי דואר" לצורך גביית קנס על מכתבים. פלורי בספרו על מנהלת העם ציין שראוי לשים לב למעט המכתבים הקנוסים שניתן למצוא בתוך הכמות הגדולה של דואר שלא בויל כראוי בתקופה זו (ראה תמונה 4).

תמונה 4. בויל בתווית קק"ל ללא הדפס "דאר" לא נתקבל כתשלום על מכתב שנשלח בתל אביב, ולכן נקנס ב-20 מיל. שני בולי מנהלת העם "גולה" מוחתמים ע"י חותמת מנהלת העם שימשו לגביית הקנס.

כפי שידוע הבולים הראשונים של מדינת ישראל בולי דואר עברי הונפקו ב-16 למאי 1948. ביום זה הוצאו משימוש בולי המנדט הבריטי. בולי "דמי דואר" הראשונים עדיין לא היו מוכנים, הראשונים

תמונה 5. מכתב אשר נשלח מחיפה במאי 1948 ובויל בבולי מנדט לא תקפים אשר לא התקבלו. דבר אשר צוין ע"י חותמת "T" מנדטורית שנעשתה בחיפה ולצידה ע"י הערה בכתב יד "לשלם 20 מאי". בעפולה לשם היה המכתב מיועד נגבה הקנס ע"י בול דאר עברי עם שובל ב-30 במאי 1948.

והמשרדים הציוניים בחו"ל. בארץ מכתבים אלה טופלו בדרך כלל ללא ביול נוסף. פקידי הדואר היו סובלניים לסוג זה של דואר וקנסו אותו בנגוד לתקנות רק בתעריף של מכתב רגיל ולא כפל התעריף (ראה תמונה 8).

מכתבים רגילים אשר נפתחו באקראי או לשם בדיקה ואשר נמצאו בתוכם דברי ערך כמו כסף, בולים, שטרות וכדומה, היו חייבים ב"רישום חובה" בדרך כלל דמי ה"רישום" היו נגבים מהמענים בבולי דמי דואר (ראה תמונה 9). ■

תמונה 9. מכתב אשר נשלח ב-1955 מלוס אנג'לס קליפורניה לתל אביב, הכיל כפי הנראה דברי ערך ולכן נרשם ברישום חובה בתל אביב, בול של 100 פרוטה מסדרת המטבעות שימש כבול דמי דואר לגביית הקנס.

בתקופה שבין אפריל ליוני 1948 הושעו בדרך כלל קשרי הדואר עם ארצות שמעבר לים, מספר מכתבים הגיעו בכל זאת לארץ ע"י שליחים. חלק ניכר של מכתבים אלה טופל ע"י משרדי הקק"ל

תמונה 8. מכתב אשר מקורו ברומא איטליה, נשלח דרך משרד קק"ל באיטליה, תווית קק"ל הודבקה בכדי לגבות כסף על שחת המשלוח לארץ. המכתב הגיע ע"י שליח ונשלח לתעודתו בחיפה ב-31 למאי 1948. פקיד הדאר הבין שמדובר במכתב שליח מחול ולכן קנס אותו ב-10 מיל בלבד "To Pay 10 Mils", אך תוך התעלמות מהנחיה זו נקנס המכתב בעפולה ב-20 מיל בול דאר עברי אשר שימש כבול דמי דואר מכיון שבולי דמי דואר עדין לא סופקו לדואר עפולה.

בולי תל אביב (י. צחור) בע"מ

TEL-AVIV STAMPS. (Y. TSACHOR) LTD.

מכירה על פי הצעות מחיר בכתב (Mail Auction)

מוקדמים, מנדט, מנהלת העם, דאר עברי
ישראל, חו"ל, יודאיקה, גלויות, ספרים
קטלוג מאויר חינם

ת.ד. 16218 תל-אביב, טלפון: 03-5226294, פקס: 03-5245088

יואב אייזנברג

ראיון עם יואב אייזנברג

מנהל תחום מכירות ומנויים בשירות הבולאי

יואב אייזנברג, בעל נסיון רב בניהול, מכהן בתפקידו 12 שנים, שבמהלכן התנסה בכל החוויות האופייניות לקהל אספני הבולים. הוא מכיר אישית רבים מהמנויים, ובודאי את סוחרי הבולים.

■ יואב, אתה עומד בחזית האינטראקציה של השירות הבולאי עם המנויים והאספנים. מהן הפניות האופייניות? אני רוצה לציין בתחילה כי מכל הפניות אנו לומדים, ועל כך אנו מודים ללקוחות שלנו. הם מהווים עבורנו משוב מצויין לענף הבולאות.

פניות רבות עוסקות בדרישה לגמישות במאפייני ההזמנה הקבועה.

הבולאות הקלאסית הסתפקה בהזמנה הקבועה וכיום יש קולות הקוראים להגמשה במערך ההזמנות. ערכנו דיונים ובסוף התהליך יצרנו את מנגנון הצעות הרכש המוכר בחמש-שש השנים האחרונות, ששילבו במערך הקיים נותן פתרון מצד אחד למצב של מנוי בעל הזמנה קבועה [כמו מרבית האספנים בישראל] ומצד שני מציע דברים מיוחדים. המדיניות שלנו היא לאפשר למנויים לרכוש כל פריט שיש בו פוטנציאל לעניין מיוחד בעתיד, כדי שבעוד שנתיים לא יקרה מצב שניתן לרכשו רק אצל סוחרים. זה נכון לגבי תוויות ביול, אספנות של גליונות בעלי צורה מיוחדת, אספנות של פריטים מיוחדים שקשורים בהנפקות משותפות עם חו"ל, ופריטי שי שהשירות הבולאי מנפיק מעת לעת. נענינו כאמור לדרישות הענף ויצרנו מנגנון נהוג וזמין להזמין את הפריטים אצלנו.

■ מדוע אינכם משנים את צורת האריזה של החומר הנשלח למנויים?

לא נכון לומר שאיננו משנים. אמנם כלפי חוץ המעטפה נראית אותו דבר אך במהלך השנים הוכנסו שיפורים באריזת הבולים כגון מעטפות פרגמנט, ששומרות על הבולים,

ומאזרים לגליונות ולשורות שנועדו למנוע נזקים בזמן המשלוח בדואר.

עם זאת אנו מודעים לכך שיש מקום לשיפורים ואנו בחונים כל הזמן עטיפות ואריזות חדשניות ומנסים לסגל אותן ולבחון אותן. אנו מקווים שבעתיד נראה את תוצאות הניסויים שלנו.

■ מדוע לא תאפשרו תשלום ההזמנות בכרטיסי אשראי?

תשלום בכרטיסי אשראי אכן אפשרי לגבי הצעות רכש; לגבי תשלום ההזמנה הקבועה — אנו מודעים ליתרון הגדול שיצמח מכך למנויים. יישום שינוי כזה מחייב שינויים מערכתניים משמעותיים ויקרים ביותר במערך המחשוב שמנהל את המערכת. אנו מקוים שבעתיד הקרוב תתאפשר בחינה מחודשת של הנושא.

■ איך מתגברים על בעית העומס בסניף הדואר כשבאים לקבל את המשלוח בדואר רשום?

לצערו אין באפשרותנו לשלוח את החומר הבולאי בדואר לא רשום בגלל שתיבות הדואר של המנויים אינן בנויות לקבלת חומר בגודל כזה, ומאחר שהמשלוח יקר בערכו ועלול ללכת לאיבוד. משלוח בדואר רשום מבטיח את קבלתו על ידי המנוי ואת אחריותנו במקרה של אובדן. אני רוצה להביא לידיעת הלקוחות כי שקלנו גם אפשרויות אחרות אולם אלה מייקרות את המשלוח פי שלושה. לשמחתנו, חברת דואר ישראל העמידה בראש סולם העדיפויות שלה את הטיפול בתורים הארוכים בסניפי הדואר, ואנו מקוים שזה יהיה הפתרון הסביר.

■ במה עוסקות רוב התלונות?

מרבית התלונות קשורות לאיכות החומר הבולאי שהתקבל. יש לציין כי אנו אכן מקפידים על איכות המוצרים שלנו, אולם

קשה להגיע למצב של אפס ליקויים בהיקף הנרחב של עשרות אלפי הזמנות. אנו מטפלים כיום בנושא של חומר הנתפס כפגום בעיני מי שמדקדק על קוצו של יו"ד במובן המטפורי של המילה. כמובן שאנו מתייחסים בכל הרצינות לכל תלונה — אין תלונה שלא עוברת דרכי זוכה למלוא תשומת הלב. איננו נבהלים מדרישות קשות מאוד לביצוע. אנו חוזרים ומספקים את החומר עד לשביעות רצון מלאה של אחרון הפונים.

בנושא פגמים בחומר, אנו מסתפקים בהצהרת המנוי מאחר שיש לנו אמון מלא בלקוחותינו. בדרך כלל אנו מסתפקים בהצהרה בטלפון, ולעיתים מאוד רחוקות — כשהדבר מתחייב מבחינת ניהול עסקינו — אנו מבקשים הצהרה בכתב. אנו עושים כל שאפשר להמעיט בהטרחת הלקוחות שלנו. אנו מנהלים מעקב רצוף אחר התלונות באמצעות מערכת ממוחשבת.

■ איך ייתכן שיש חוסרים במשלוח הבולים?

בהיקף הנרחב של ההזמנות, הכוללות המוני פריטים קטנטנים, דבר מעין זה יכול לקרות. אנו מקבלים את ההצהרה על חוסר ומספקים אותו למנוי. גם לגבי אובדן משלוחים — אנו מספקים את המשלוח החלופי ללא יוכחים כדי להשביע את רצון הלקוח.

אני רוצה להציע לאספנים המבקשים לרכוש פריטים נוספים מעבר לכלול בהזמנתם הרגילה, ואינם מוצאים את מה שהם מבקשים בסניפי הדואר: יש דרך קצרה ויעילה — לטלפן לחנות השירות הבולאי

ולקבל כמעט כל מה שתבקשו, אפילו מלפני שנתיים. פשוט צלצלו אלינו בטלפון 03-5123907 ונשמח לסייע.

■ **בעולם מקובל לדבר כיום על "טיפוח המנוי". מה נעשה אצלכם בתחום זה?**
יש מספר דרכים לבצע טיפוח המנוי: דרך אחת גורסת משלוח שי שאיננו בולאי כדי להראות תשומת-לב. הדרך שאנו מאמינים בה גורסת טיפוח המנוי בדרכים שנסמכות על עולם הבולאות ושאוכות ממנו, מה שגם יתרום בנוסף לטיפוח ענף הבולאות

בישראל שחשוב כל כך למנויינו ולנו. אנו ממשיים את אמונתנו זו בעיקר בביצוע הנפקות מיוחדות. כסנונית ראשונה לכוונות העתידיות שלנו בנושא אפשר לראות את ההנפקה המיוחדת ומוגבלת במספר של גליונית מזכרת "דואר ישראל", שהוענקה על ידינו כשי למנויים הנאמנים שלנו עם המעבר לחברת דואר ישראל.

אנו נוקטים בעוד דרכים כדי לטפח את הקשר הטוב עם המנוי. בקרוב נפיץ בין מנויינו **שאלון חדש לעדכון הפרטים**, כדי לשפר את הקשר. פתחנו לא-מכבר **תיבת**

מידע קולי בטלפון 03-5123998, דרכה ניתן לקבל פרטים על ההנפקות וחדשות בולאיות אחרות. בדצמבר אנו מתכננים לקיים במיוחד למנויינו **יום עיון בנושא עתיד הבולאות** בהשתתפות מיטב המומחים בארץ.

לקראת השנה החדשה אני מבקש לברך את הקוראים בשם כל העוסקים אצלנו במתן שירות ללקוחות השירות הבולאי בשנה טובה, שנת שלום שיאפשר לכולם עיסוק מהנה בתחביב המופלא הזה. יחד נביא את ענף הבולאות להישגים מרשימים. ■

תוכנית הנפקות דצמבר 2006-סוף 2007

(נכון ל-1 ספטמבר 2006 – התוכנית אינה סופית וצפויים שינויים)

17.12.2006

- יום הבולאות – אופנה בארץ ישראל 4 בולים – עיצוב: אוהד שמר
- אתרים צלבניים בישראל 4 בולים – עיצוב: אליעזר ויסהוף
- 120 שנה לאספרנטו – עיצוב: משה פרג
- צמחי תבלין זוטה לבנה ונענע – עיצוב: יגאל גבאי, ציור: טוביה קורץ

● תווית מאור חג המולד – עיצוב: חורי חביב

20.2.2007

- פיתוח הנגב והגליל (2 בולים)
- חינוך גופני בארץ ישראל (4 בולים)
- הטלוויזיה החינוכית (3 בולים בגליון חריג)

17.4.2007

- יום הזכרון לחללי חטיבת גבעתי (בול)
- 100 שנה לנווה צדק (3 בולים בגליונית זכרון)
- ביקור האפיפיור (3 בולים)
- 100 שנה לתנועת הצופים העולמית (בול)

19.6.2007

- מחול בישראל (4 בולים בגליון חריג)

- טיילות בישראל (בולים 3)
- אתרי מורשת לתרבות העולמית (ת"א, עכו, מצדה)
- עמותות מתנדבות (בול)

27.8.2007

- מועדים התשס"ח נשים בתנ"ך (3 בול)
- אתרי מורשת עולמית ת"א (גל"ז)
- בחזרה ללימודים (3 בולים)
- שירות בתי הסוהר (בול)

5.12.2007

- תיבת נוח (גל"ז)
- יום הבולאות – בתי קולנוע (2 בולים)
- טבע (3 בולים)
- מחוות אנושיות (3 בולים)

חותמות דואר ישראל

חותמת – 25.7.2006
יום ההופעה – רבנים
בירושלים

חותמת – 25.7.2006
יום ההופעה – ה'מסע
ירושלים

חותמת – 4.7.2006
אירוע – היריד הבולאי,
מזל סרטן

חותמת – 28.5.2006
יום ההופעה – ילדי
אמריקה מצירים את
ישראל

חותמת – 21.5.2006
אירוע – אוניברסיטת
תל-אביב, פרס דן דוד

חותמת – 12.9.2006
יום ההופעה – רחובות,
דואר-מט

חותמת – 11.9.2006
אירוע – פסטיבל
השחמט הבינלאומי,
אשדוד

חותמת – 5.9.2006
אירוע – היריד הבולאי,
בתולה

חותמת – 1.8.2006
אירוע – היריד הבולאי,
מזל אריה

חותמת – 25.7.2006
יום ההופעה – 100
שנה לחינוך הציורי דתי

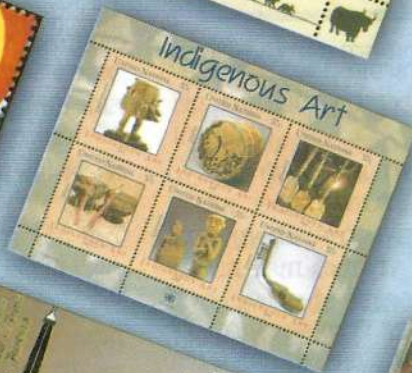
בולי האו"ם למען זכויות אדם, איכות סביבה ושלום עולמי יופי ואיכות בכפיפה אחת

בואו להיות שותפים לחוויה בולאית אחרת ובמעורבות בקידום נושאים בעלי עניין כלל עולמי.

- בולים
- גיליונות מיוחדים
- מעטפות יום הופעה
- דפי מזכרת
- עוטפנים (פולדרים) שנתיים ונושאים
- קונטרסים
- פריטים מהודרים

כדאי להצטרף עוד היום למשפחת המנויים של בולי האו"ם וליהנות מאספקת בולים סדירה, מחירי ערך נקוב וללא עמלה, עדכון שוטף והזמנות מיוחדות.

ש י ל מ צ ט ר פ י מ ח ד ש י מ

אספן תמאטי והצורך במחקר - או לא כל המתפרסם נכון

הפריט סיקרן אותי מאחר שידעתי שהיה קיים ארגון של מד"א באירופה אך הפריט היה די מוקדם.

בדיקה העלתה שבשנת 1915 ד"ר מ. ארלנגר מלוצרן הקים אגודה בשם "מגן דוד אדום" שמטרתה הייתה לעזור לפצועים ושבויים היהודים במלחמת עולם הראשונה. הרעיון התקבל בברכה ע"י הנהגת הקהילה היהודית באותם ימים.

בדיקה בארכיונים לגבי קיומם של ארגונים דומים בעולם באותה תקופה העלתה שארגון דומה היה פעיל בארה"ב עוד משנת 1919.

ניסיתי לבדוק ולקבל מידע נוסף לגבי מד"א בארץ ישראל והתחלתי בבדיקה מדוקדקת של המידע הקיים ואף לחפש נתונים חדשים.

במהלך מחקרי הגעתי לירחון "בריאות", דו שבועון לענייני בריאות, היגיינה ציבורית והסברה, כפי שכתוב בדף הפתיחה. הירחון הופיע בשנים 1932-1935 והיה די נפוץ באותה התקופה.

להלן אביא קטע ממאמר שכתב ד"ר משולם לבונטין, רופא ידוע ומוכר בארץ באותה תקופה ואשר כיהן כיו"ר מד"א. המאמר פורסם ב-3 באוקטובר 1934:

"בארצנו היה מורגש חסרונם של מוסד כזה (מד"א). אני נמצא כאן 30 שנה ותמיד הרגשתי בחסרונם של מוסד ממין זה. לפני 20 שנה, ערב המלחמה העולמית, נוסד בתל אביב מ.ד.א. עם תפקיד מתאים לתת עזרה לפצועי המלחמה. בזמן המלחמה הרס הכל וגם המוסד הזה לא התפתח יותר..."

לאחר כמה ניסיונות עלה בידינו רק לפני חמש שנים בערך, בראשית יוני 1930 לסדר פגישה של אנשים אחדים שהכריזו על עצמם כוועד מארגן של אגודה לעזרה מהירה בשם "מגן דוד אדום".

ד"ר ליבוביץ שהיה יו"ר מד"א מציין באופן ברור שהארגון הוקם לראשונה בשנת 1914 כלומר 16 שנה מוקדם יותר מאשר אנו ידענו וחוגגים.

היום אנחנו יודעים שקבוצת אנשים

תמונה 1

תמונה 2

בשנת 1980 הופיעה בארץ סידרה של שני בולים וגיליונית לציון 50 שנה למד"א (תמונה 2).

אכן השירות הבולאי, בצדק, כיבד את הארגון שפועל להצלת נפשות והודות לו רבים מאיתנו חיים, קיבלו דם, טופלו בעת תאונות ובעת מצוקות.

בשנת 2005 חגגנו 75 שנה להיווסדות הארגון. האומנם?

לפני מספר חודשים חברנו מר משה מיכאלי הסב את תשומת ליבי לפריט שנמצא למכירה פומבית. הפריט, גלויה משנת 1916, נשלחה מלוצרן, שווייץ לבאדן ועליה חותמת של מגן דוד בצבע אדום, כאשר הכתובת רשומה בארבע שפות, גרמנית, איטלקית, צרפתית ואנגלית. המוכר טען שמדובר על "FORUNNER" (חלוץ) של מד"א (תמונה 3).

מאת: ד"ר הדי פייבל

אסוף בולאי מחייב מחקר שקשור לתחביב שלנו. האספן שמתרכז לדוגמא בתולדות הדואר חייב במחקר היסטורי ולפעמים אף נסיבות למחקר בולאי.

אספן התמאטי נדרש למחקר בולאי אך גם לידע מעמיק של הנושא שבחר. בית אסוף תמאטי מתחילה עם גיבוש הסיפור, הנושא וסביבו נתחיל לאסוף בולים, כלילים וכל החומר הבולאי הדרוש וכמובן נאסוף מידע כל הזמן.

אומנם רבים מאיתנו אוספים להנאתנו אבל גם אז יש חשיבות לידע לגבי הפריטים באוסף.

אספן שמבקש להציג את אוספו לביקורת שופטים והקהל, חייב לתת הסברים מדויקים, ברורים ותמציתיים. כל עוד האוסף לא הוצג כל אחד יכול לחשוב כפי רצונו. יציאה לתערוכה הינה מחויבות גדולה וחשובה.

מידע ניתן למצוא באינטרנט, ספריות, אנציקלופדיות וכו'. הבעיה היא שלפעמים המידע מועתק בחלקו מספר לספר והאספן לא תמיד יכול ומסוגל לחקור לעומק, וחבל שזה כך.

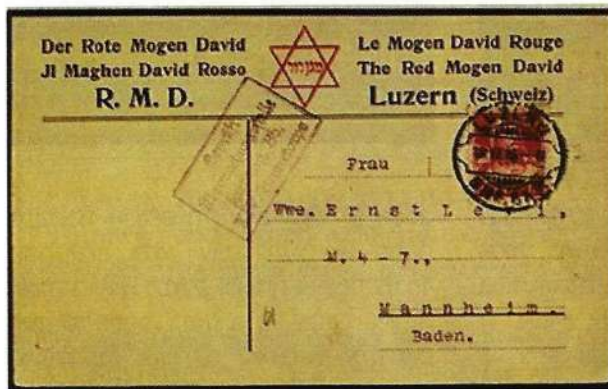
לא פעם נתקלתי במידע בולאי או היסטורי שגוי.

הדוגמא האחרונה שנתקלתי בה נוגע למידע שקיים בארץ ובעולם לגבי ארגון לאומי מאד מוכר – מגן דוד אדום (מד"א).

באוסף שלי ישנם פריטים שדואר ישראל הנפיק לכבוד ארגון ההצלה החשוב, מד"א.

בשנת 1955 הונפק בול (תמונה 1) אשר מציין 25 שנים לפעילות הארגון.

לפי הפרסום של השירות הבולאי כמו גם של מד"א עצמה, הארגון נוסד בשביעי ליוני 1930 בתל אביב על ידי מספר מתנדבים: ד"ר אריה עלוטין, ד"ר משולם לבונטין, משה פרנקל, ד"ר אשר גולדשטיין ויעקוב גולדהכט.

תמונה 3

השנייה אך בדרך כלל מציינים את ההקמה הראשונה, גם אם לא החזיקה מעמד שנים רבות. דברי ד"ר ליבונטין ז"ל מראים שהארגון היה פעיל בתחילת מלחמת עולם הראשונה. מחקר אישי ומעמיק יכול לפעמים להוביל לתוצאות לא צפויות, מעניינות וזה מה שמצפים מאיתנו כאשר מציגים את האוסף, חדשנות.

הקימה ביוני 1914 את הארגון הראשון של מד"א בארץ ישראל.

מטה הארגון עשה מאמצים גדולים לאסוף תרומות למען הקמת מבנה חדש לארגון. הרצון היה להניח את אבן הפינה בשנת 1934 על מנת לחגוג עשרים שנה להקמת הארגון הראשון.

ביום ג', ה' בטבת תרצ"ה, 13.12.1934 הונחה אבן הפינה להקמת בית מד"א ברחוב מז"א בתל אביב.

הנתונים שהבאתי במאמר זה מראים בבירור שמד"א הוקם לראשונה בשנת 1914 ועל כן ב-2004 חגגנו 90 שנה להווסדות הארגון. בשנת 1930 הוקם הארגון בפעם

מכתבים למערכת

מורה לגיאוגרפיה מארה"ב ביקשה וקיבלה בולים ישראליים במתנה לכיתתה

בדברי התודה היא כותבת:

"...אנו מודים מאוד על המתנה, היו לנו רק בולים חתומים בודדים מישראל. לפי ניסיוני בלימוד גיאוגרפיה של העולם, גיליתי כי ילדים, בעיקר בני הטיפש עשרה, מוצאים את הבולים כמעניינים. מצדי הופתעתי מאד כי פריטי low-tech אלה, זרים אך מוכרים, חתיכות נייר קטנות – מושכים את תשומת ליבם למרות כל משחקי המחשב הצבעוניים והנוצצים שמורגלים בהם בימינו. מזה שנתיים שבהן אני מלמדת שעת בחירה של גיאוגרפיה עולמית אחרי שעות הלימוד הרגילות תוך שימוש בבולים – אני מתקשה לסיים אחרי 45 דקות, וגם הרבה אחרי הזמן המתוכנן לסיום – תמיד יש מספר ילדים שרוצים להמשיך לחקור ולמיין הבולים עבור המפה והפעילויות שלהם בתחום הגיאוגרפיה."

אליזבט וייט, שלטון מדינת וושינגטון, ארה"ב

מתאים או לא?

המעטפה שרכשתי נשלחה בדואר רשום מארגנטינה ללבנון והגיעה בטעות לישראל. היא צונזרה, החתמה בחותמת בצרפתית "אין שירות דרך ישראל", עברה דרך מספר בתי דואר וכנראה הוחזרה לארגנטינה.

בין הבולים שבאמצעותם ששימשו לבילוי נמצאים גם שני בולים המתארים את אוויה פירון, אישתו של שליט ארגנטינה דאז שהייתה

לפני נישואיה כוכבית סרטים ודמותה הונצחה גם בסרט "אוויה".

האם שופטים תימאטיים יעריכו בחיוב שיבוץ מעטפה זאת באוסף "הקולנוע" שלי? (השם שמור במערכת)

● המערכת משיבה:

בדרך כלל אין לשאלות כאלה תשובות חד משמעיות. הבולים המדוברים מאד פשוטים ונפוצים והצגתם בתצוגה תחרותית כבולים סתם בוודאי לא תוסיף לניקוד לא בנדירות, לא במקוריות, ולא במחקר התימאטי (גם הדמות מוכרת מאד). כאשר אותם הבולים מופיעים על מעטפה עם "סיפור" – מדובר בדבר מה מעניין ומקורי.

מאידך, שופט קפדן עלול לחשוב כי את המקום הרב הנתפס ע"י שני צדדי המעטפה צריך היה לצלל לכמה פריטים המפתחים יותר את סיפור הקולנוע – ולא לבזבז המקום על

נושא שולי. כמו כן תרומתה של אווה פירון לאמנות הקולנוע מוטלת בספק וגם הבולים לא הונפקו בהקשר של נושא הקולנוע.

אם האוסף הוא ברמה נמוכה ובינונית ורוב הפריטים הם בולים פשוטים, סביר לכלול המעטפה – היא מוסיפה.

אם התצוגה היא כבר ברמה גבוהה, נביח קרובה לרמת הזהב – אין לדעתנו הצדקה לכלול המעטפה בתצוגה – היא עלולה להזיק.

"כלבים ומזחלות"

עו"ד אריק שוורץ התנדב לפגוש את ילדי חוגי בולאות ולספר להם על אוספו: "כלבים ומזחלות", להלן מכתב שהתקבל במערכת:

"אריק שלום רב,

אנו, התלמידים מחוג בולאות "אחד-העם" חדרה, רוצים למר לך כי מאוד נהנינו מהמצגת של אוסף הבולים שלך.

למדנו רבות על כלבים ומזחלות לסוגיהם וכיצד בונים אוסף כמו שלך.

היום אנחנו יודעים יותר כיצד לבנות אוסף משלנו, ממה להתחיל ולמה.

ולבסוף, ההפתעה הייתה לראות את ה"פני השחור" האמיתי.

התרגשנו!!!

תודה לך שפינית עבורנו מזמנך היקר תרמת לנו ידע נוסף רב.

נשמח לראותך שוב.

בתודה ובברכה

חוג בולאות

מירה קליין והילדים ב"ס "אחד-העם" חדרה"

המצוינים למעלה. הכרך הראשון – מרכז אירופה כולל את המדינות ליכטנשטיין אוסטריה, שווייץ, סלובקיה, הרפובליקה הצ'כית, צ'כוסלובקיה, הונגריה, או"ם ג'נבה, או"ם וינה. הכרך השני – דרום מערב אירופה כולל את המדינות אנדורה הצרפתית, אנדורה הספרדית, צרפת, גיברלטר, מונקו, פורטוגל, פורטוגל (אזורים), פורטוגל (מדינה), ספרד.

במבוא לקטלוג מתייחסים העורכים לבולי אירופה CEPT. לאחרונה מסתמנת נטייה ספקולטיבית לבולים אלה והעורכים מזהירים ממגמה זו היות ועדיין לא ברור הכיוון ולאן פני הדברים.

MICHEL: Mitteleuropa 2006
Band 1; 1151 pp.
Sudwesteuropa 2006 Band
2; 1179

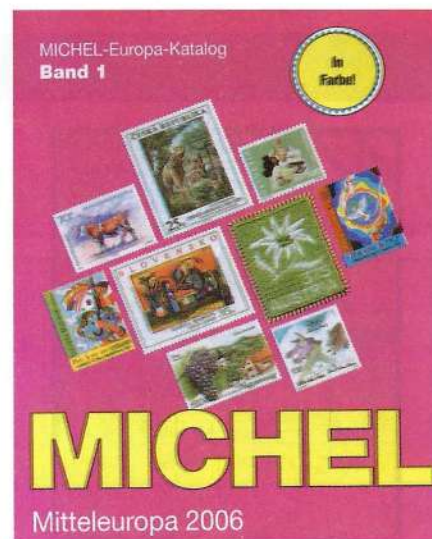
כרכי קטלוג מיכל לאירופה הודפסו בשנת 2006 במתכונת שונה מהשנים הקודמות. בעוד שבעבר הוקצו לאירופה ארבעה כרכים (1. מערב ומרכז אירופה, 2. דרום אירופה, 3. צפון וצפון מערב אירופה, 4. מזרח אירופה), הרי מעכשיו יופיעו יותר כרכים בעלי מספר עמודים קטן כמובן. את מקומו של הכרך הראשון מחליפים שני הכרכים

Knudsen, Frode Vesterby.
The Horse – A description
of the horse and its
importance to mankind

בתערוכת הבולים הלאומית ירושלים 2006 שהתקיימה במאי שנה, השתתפו נציגים מארה"ב, יוון, דנמרק ושוודיה שהציגו מבחר מגוון של אוספי בולים ברמה גבוהה. שיתוף הפעולה בין האורחים לאספנים המקומיים העניק חוויה מרגשת למבקרי התערוכה ותרם להידוק הקשר בין הפילטליה בארץ לזו שבחו"ל.

הסוס, תיאור בעל החיים וחשיבותו לאדם – אוספו של מר קנודסן משוודיה הוא אחד מאוספי הבולים הראויים לציון שהוצג בתערוכה וזכה במדליית זהב בקטגוריה הבינלאומית.

תצוגת הבולים כללה שמונה מסגרות של פריטים בולאים שהקיפו את הנושא על שלל היבטיו. מציורי קיר עתיקים ומאובנים דרך זנים שונים של סוסים, תרומתם למשק האדם ותרבות הפנאי שלו, מקומם בעיתות מלחמה, מיתולוגיה, עולם של דימויים ואמנות ועד הפרש המזוהה עם ראש הסוס במשחק השחמט.

האוסף מעניין, מסקרן ומעשיר ומי שלא זכה לצפות בו בתערוכה יכול לעיין באוסף המצולם בספריית ההתאחדות.

בולי גלעדי

קניה, מכירה, הערכה

בולי ישראל, חו"ל, יודאיקה, נושאים ובולי הרשות הפלסטינאית

הופיע מחירון 2006 לבולי ישראל

יבואן: אלבומי IMPORTA ופסי הוויד

10% הנחה למביא מודעה זו

רחוב אלנבי 76 קומה ב' • טלפון: 03-5163871

E-Mail: gil-adi@zahav.net.il

Internet: http://ipf.nethost.co.il/giladi

H.S. PHILA

WE WANT TO BUY
רוצים לקנות
HOLOCAUST PHILATELIC MATERIAL
חומר פילטלי ממחנות
PLEASE PHONE: 03-6957652 - FAX 03-5178100
H.S. PHILA
ה.ש. פילא בע"מ, ת.ד. 4933 ת"א 61040

רומנו בית מכירות

למכירה בולי אנטרטיקה, פוקלנד, סאוט-ג'ורג'יה,
נושאים, ציפורים, אוניות, אומנות וכדור-רגל.
ניתן לעשות הזמנה בדאר.

סוכנות בלעדית לאביזרי בולאות LINDNER
מען 03-5463664, ת.ד. 23274, חנות 03-5282790

בית טוב

בולים בכל הנושאים בכמויות מ-50 עד 500 בולים.
בחבילות לפי מדינות, כל בולי ישראל, אלבומים.
בקרר אותנו:

<http://www.bait-tov.com> E-mail: info@bait-tov.com
בשעות הערב 03-5535313. מחירים מפתיעים.

בולי גלעדי

בולי ישראל, חו"ל ונושאים,
הופיע מחירון בולי ישראל 2006
בולי אוטונומיה פלשתינאית,
יבוא אלבומי (IMPORTA) והוויד
רח' אלנבי 76, ת"א, קומה ב', טל. 03-5163871

בולי מוגרבי

סוכנויות יבוא אביזרי בולאות ייצור אלבומי מעטפות,
בולי ישראל, יודאיקה, בולי אוטונומיה וכל מה שתבקש
מהעולם בבולים ומעטפות כולל מינויים.
שעות הפתיחה: 13:00-10:00, 19:00-16:00,
בימי שלישי אחה"צ – סגור, רח' פינסקר 5, תל-אביב,
טל. 03-5289012, פקס. 03-5251240

NEGEV HOLYLAND STAMPS

— מתקיימות מכירות פומביות פעמיים בשנה

— המעוניין בקטלוג מתבקש לפנות אלינו

— מעוניינים תמיד בחומר למכירות פומביות או לקניה

— ISRAEL, INTERIM, BRITISH MANDATE, OTTOMAN
PERIOD, JUDAICA

— AUCTION ARE HELD TWICE A YEAR

Please write for a catalogue

Ask about special low vendor commission rates

P.O.BOX 8101 - TRENTON NJ 08650 USA

E-mail: LEADSTAMP@VERIZON.NET

Phone: 609-298-2891

קונים בלבד !

קונים אוספים ולוטים של מעטפות ומכתבים
שעברו בדואר מפלשתינה וישראל
(לא מעטפות יום ראשון)

תשלום מידי

אמנות מוצרים בולאיים (ישראל) בע"מ

טל. 09-9512356

אוניסטמפס - קטלוג חינוך

בולי גרמניה, אנגליה, שווייץ,
צרפת, ישראל,
נושאים, יודאיקה ועוד.

במכירה פומבית הקרובה, במחירים זולים
ת.ד. 32120 תל-אביב 61320,
טל. 03-5661077

אליק רינק

בולים ומטבעות וטלכרד
קונה ומוכר

רח' הס 4 פינת אלנבי 35, ת"א ת.ד. 4124,
טל. 03-6297192, פקס. 03-5255131,
מען: 03-5227922

מוטי ברש - בולי דיזינגוף

בולים - ישראל וחו"ל - מכירה, קניה, הערכה
מטבעות ושטרות אלבומים ואביזרים
המבחר הגדול בארץ!!

דיזינגוף סנטר ת"א חנות 420,
טל. 03-5251552, 03-5715228,
פקס. 03-5715228

הספריה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל

הספריה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל פתוחה
לקהל הרחב ביום ג' בלבד בשעות 19:30-12:00
(ללא תשלום)

— השאלת ספרים, קטלוגים, מגזינים וצילומי תצוגות
לחברי ההתאחדות. עיון במקום - לקהל הרחב.
הכניסה חינוך

רח' פינסקר 2, תל-אביב, קומה א',
טל./פקס 03-6295547

השירות הבולאי

השירות הבולאי מעניק לך מתנות קטנות וצבעוניות של זמן איכות

"הבול שלי" - ההזדמנות שלך לקבל הכרה ממלכתית לצד בולי ישראל מתנה מקורית למי שיש כבר הכל!
כל שצריך זה לבחור את בול הדואר המתאים, לצרף תמונה אישית או מסחרית, לשלוח לשירות הבולאי וגם לך יהיה בול אישי משלך. פרטים בטלפון: 03-5123919

בולים וגיליונות מזכרת - מהנפקות של השנתיים האחרונות

מנוי לשירות הבולאי - מתנה שמתחילה היום ונמשכת כל השנה, במחיר אטרקטיבי! הדדמות נפלאה לבילוי משותף ומתנה עם הילדים

מוצרי מזכרת יחודיים

אלבום בולים שנתי - המתנה הכי ישראלית אלבום מהודר המכיל את כל הבולים שהונפקו מיואר עד דצמבר. מתנה מקורית ממלכתית לכל אירוע משפחתי או חברתי - לכל מי שיקר ללבכם

אלבום מתנה מיוחד ובו לקט נבחר של בולי ישראל שהונפקו בשנים האחרונות

את המוצרים ניתן לרכוש באשנב המכירה של השירות הבולאי ובסניפי דואר נבחרים ברחבי הארץ.

למידע ופרטים נוספים:
טלפון: 03-5123933
פקס: 03-5123901

השירות הבולאי - שדרות ירושלים 12 תל-אביב יפו 68021
com.philserv@post.il ail-il E.co.israelpost.www